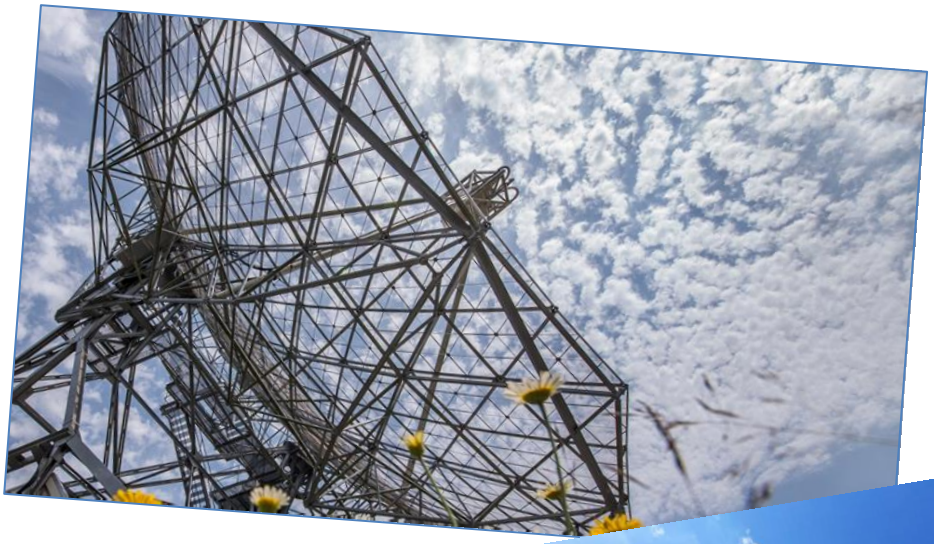
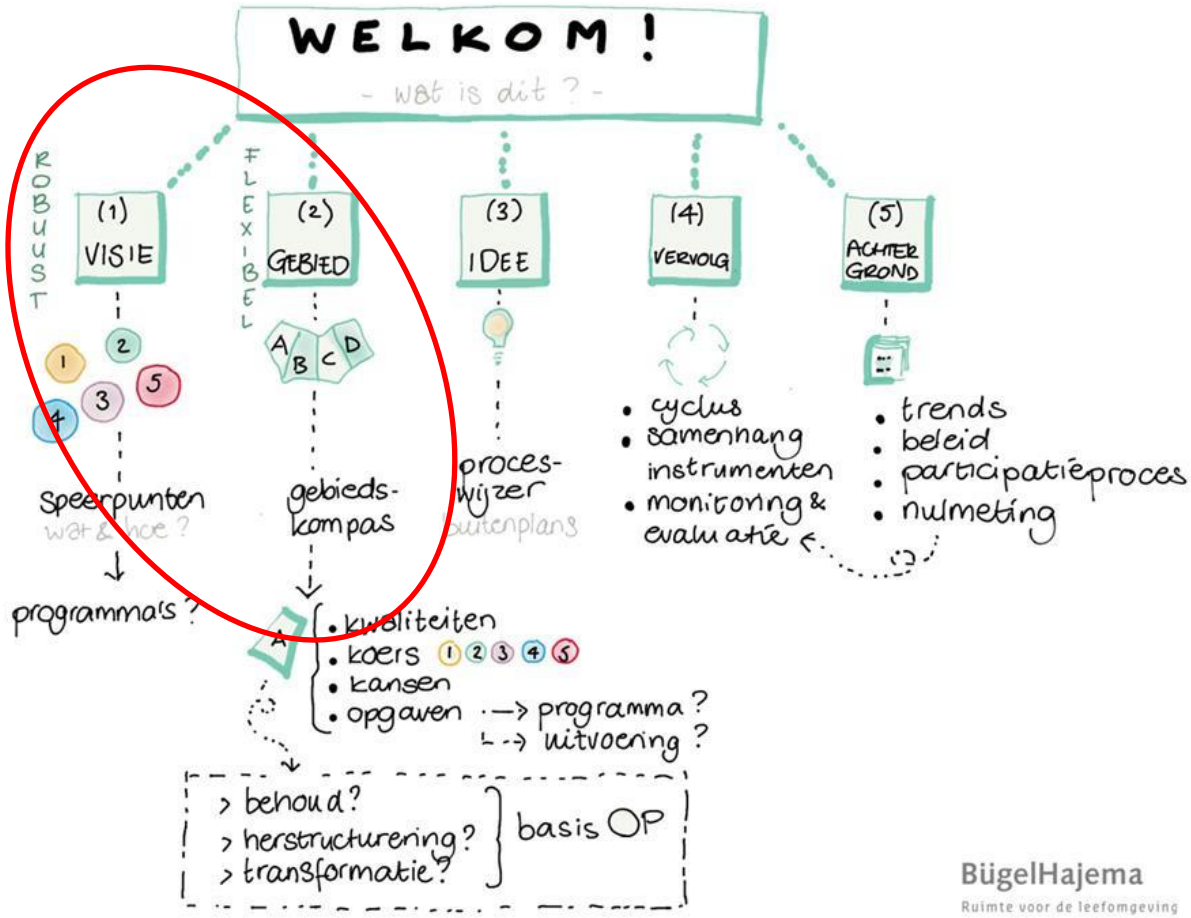
Gebiedskompassen Omgevingsvisie Westerveld

Vooraf: dit document geeft invulling aan het rood-omcirkelde deel van de Omgevingsvisie.

Gemeente Westerveld / BügelHajema Adviseurs

Versie 18 mei 2021

Inhoudsopgave

1. Visie

1.1 Visie op de Omgevingswet: anders werken

1.2 Visie op de invulling van onze rol

1.3 Strategische visie

1.3.1 Wij zijn wij: onze plek in de regio

1.3.2 Toekomstbeeld

1.3.3 Werken aan de Global Goals

2. Gebiedskompassen

2.1 Gebiedsoverstijgende opgaven

2.1.1 Relatie met de opgaven vanuit hogere overheden

2.1.2 Relatie met het overige gemeentelijke beleid

2.1.3 Relatie met het provinciaal beleid

2.1.4 Gemeentebrede keuzes

2.2 Gebiedsgerichte uitwerking

2.2.1 Kolonie Maatschappij van Weldadigheid

2.2.2 Beekdalen

2.2.3 Oude gronden

2.2.4 Natuurgebieden

2.2.5 Havelte

2.2.6 Dwingeloo

2.2.7 Diever

2.2.8 Vledder

2.2.9 Overige kernen

1. Visie

1.1 Visie op de Omgevingswet: anders werken

De samenleving is continu in beweging. In de participatiesamenleving komen initiatieven en ontwikkelingen meer vanuit de samenleving. Een van de uitgangspunten voor Westerveld is dan ook om de dialoog aan te gaan met inwoners en ondernemers en samen te komen tot oplossingen voor knelpunten en kansen. Deze manier van met elkaar omgaan heeft gevolgen voor de fysieke leefomgeving en hoe we daar samen gebruik van willen maken en zorg voor dragen. De gemeente schept randvoorwaarden, biedt kansen en neemt (bureaucratische) obstakels weg. Dit betekent dat we als gemeente enerzijds ruimte bieden, maar anderzijds ook kaders stellen; de gemeente is en blijft namelijk verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening en de daarbij horende keuzes in de fysieke leefomgeving. We hebben een belangrijke rol als beschermer van diverse belangen, zoals bijvoorbeeld veiligheid, gezondheid en de inrichting van de leefomgeving.

1.2 Visie op de invulling van onze rol

De gemeente Westerveld wil een actieve, gastvrije en saamhorige samenleving zijn, gekenmerkt door sociale veerkracht en leefbaarheid. Dit willen we bereiken door als gemeente te kiezen voor een meer faciliterende rol en minder een regievoerende. Dat betekent ook dat we meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen, en als partner optrekken met onze samenleving. Geen overheid dus die vooral controleert en stuurt, maar een overheid die samenwerkt en faciliteert. Daarbij past ook deregulering en het kiezen voor maatwerk. En dat is precies wat deze Omgevingsvisie wil uitstralen: minder regels, meer maatwerk.
Daarnaast houdt de gemeente haar rol als belangenvertegenwoordiger en uitvoerder van wettelijke taken. Het spanningsveld tussen partner zijn en uitvoerder van wettelijke taken, vraagt een andere manier van werken. Zowel het college, de gemeenteraad als de medewerkers moeten zich hier continu bewust van zijn.

De Omgevingsvisie bevat daarom geen gedetailleerde blauwdruk van de toekomst, maar beschrijft de koers. Samen met de inwoners en de markt geven we nader invulling aan die koers. In die samenwerking ziet de gemeente haar rol als volgt:

1. We bieden ruimte voor ontwikkelingen, maar willen dat onze waarden en kwaliteiten behouden blijven.
2. We leggen minder op voorhand vast in regels, maar willen in dialoog komen tot maatwerk. Of andersom: we laten waar mogelijk vrij, en reguleren daar waar nodig.
3. Wij benaderen de opgaven in de fysieke leefomgeving integraal. Dit betekent dat we waar mogelijk functies combineren, zodat de beschikbare ruimte optimaal wordt gebruikt.
4. De Omgevingsvisie beschrijft onze visie. Daar waar de Omgevingsvisie afwijkt van beleid en regels van rijk en provincie gaan we in overleg op zoek naar ruimte om te experimenteren en pionieren.
5. We monitoren de ambities uit deze Omgevingsvisie en sturen bij wanneer dat wenselijk is.

1.3 Strategische visie

1.3.1 Wie zijn wij: onze plek in de regio

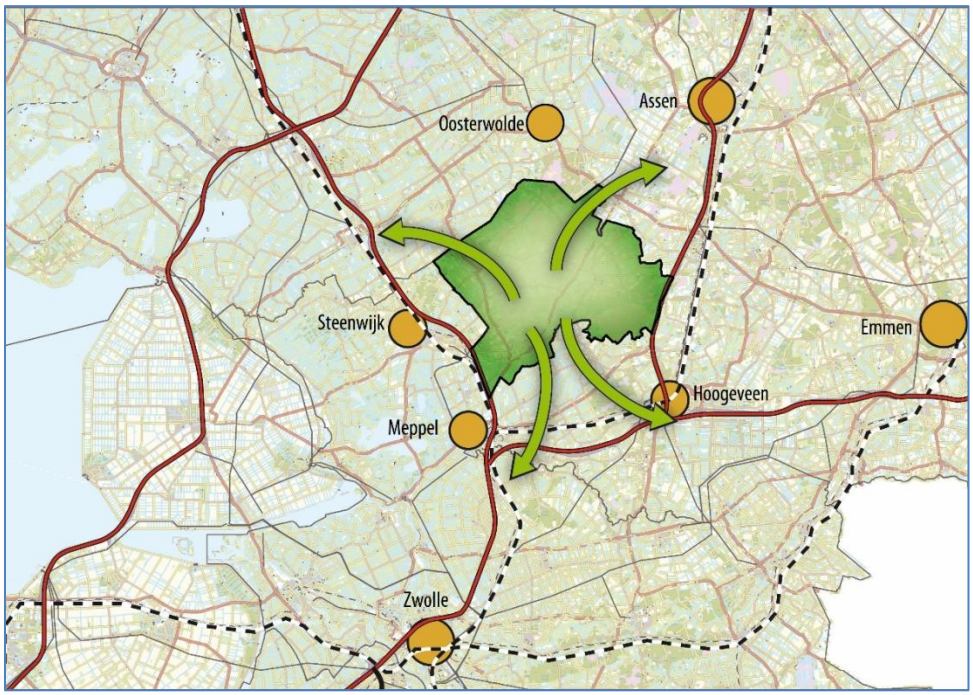
De gemeente Westerveld staat niet op zichzelf. Voor een toekomstgerichte koers is het belangrijk om ons te bewegen in onze context, om samen te werken in de regio en om bewust stil te staan bij de functie en plek

die we in de regio willen vervullen. We hebben dan ook anno 2021 diverse samenwerkingsverbanden in de regio. Zo is de gemeente aangesloten bij de Eems Dollard Regio (EDR), de Regio Zwolle, Kennispoort Regio Zwolle, MKB Noord en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). In het kader van de Regiodeal Zwolle werken we bijvoorbeeld actief en gericht aan een 'sociaal-sterke, circulaire, innovatieve en klimaatbestendige groeiregio'.
Die samenwerkingsverbanden vinden we waardevol. Het heeft meerwaarde om als regio opgaven op te pakken. Tegelijk hebben we (binnen de regio) een uniek profiel: *we zijn een groene, agrarische gemeente met een ongekende rijkdom aan cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden.* Concreet komt dit tot uitdrukking in onze vijf 'Unique Selling Points':

1. Natuur
2. Duisternis en sterren
3. Cultuur, erfgoed en monumenten
4. Koloniën van Weldadigheid
5. Archeologie

Op dat profiel, en op die Unique Selling Points willen we worden herkend. We richten ons beleid dan ook op het herkenbaar houden van onze gemeente en maken keuzes die daarbij horen. Zo passen bij ons profiel bijvoorbeeld geen Vinex-wijken, bovenregionale bedrijventerreinen of massatoerisme.

Wat wel past is dorps wonen in een groene omgeving (excellent wonen).
Wat ook past is ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. Onze ligging nabij de A28, de A32 en grotere plaatsen als Assen, Meppel, Beilen en Steenwijk maakt dat we goed als uitvalsbasis kunnen dienen voor dergelijke bedrijven.
Wat betreft het toerisme zijn we een gebied voor de fijnproever. We streven naar een onderscheidend toeristisch aanbod passend bij de identiteit van onze gemeente.

Plek in de regio

1.3.2 Toekomstbeeld

Het is 2040…

We zijn een vitale gemeente

In de afgelopen jaren is er veel gerealiseerd op het gebied van bewegen in de buurt en sportactiviteiten. Een steeds grotere groep mensen wordt daardoor gezond oud in onze gemeente. Onze fysieke leefomgeving nodigt uit tot ontmoeten en verblijven. Onze vele culturele activiteiten dragen bij aan de mentale gezondheid van onze inwoners. Door middel van gerichte campagnes en voorlichting weten we veel inwoners te bereiken en te activeren.
Onze drie grote natuurgebieden maken van Westerveld het grootste groene sportpark van Nederland.

Door bundeling hebben we onze voorzieningen op peil weten te houden. Een aantal voorzieningen hebben we geconcentreerd in het midden van de gemeente, om deze voor iedereen toegankelijk te houden.

Anno 2040 doet iedereen mee. De openbare gebouwen zijn voor iedereen volledig toegankelijk. Ook onze digitale toegankelijkheid is optimaal. We hebben ons uitgeroepen tot Regenbooggemeente, omdat we ons actief inzetten voor de acceptatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse personen (LHBTI+'s).

We zijn een excellente woongemeente

In het Daily Urban System[1] van Zwolle neemt Westerveld een steeds prominentere plek in. We merken dat Westerveld een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, te werken en te recreëren. Ons woningaanbod is divers en afgestemd op doelgroep en behoefte. Mede door het mogelijk maken van vernieuwende en innovatieve woonvormen, blijven jongeren vaker en langer in onze gemeente wonen. In bepaalde delen van het landelijk gebied is de woonfunctie verder tot ontwikkeling gekomen.
Onze woningbouwopgave hebben we laten landen in het midden van de gemeente. Op die manier hebben we het gebied Diever – Dwingeloo kunnen versterken. Door de woningbouw in dat gebied te concentreren, hebben de kernen hun bestaande dorpse karakter kunnen behouden.

We zijn een sterke, economische, recreatieve en agrarische gemeente

Er heerst een goed vestigings- en ondernemersklimaat. Er worden volop nieuwe ondernemingen opge-start en bestaande bedrijven groeien. In de afgelopen jaren zijn we samen met ondernemers tot mooie maatwerkoplossingen gekomen. Onze regels zijn flexibel en we leveren maatwerk. Het is gelukt om (passende) werkgelegenheid te behouden en aan te trekken. Onze bedrijventerreinen zijn in trek en op locaties van voormalige agrarische bedrijven in het landelijke gebied worden succesvol nieuwe bedrijven opgestart.

[1] Een Daily Urban System (DUS) is het gebied rond een stad waarbinnen de belangrijkste dagelijkse woon-werkverplaatsingen zich afspelen

Dolfing ven in het Dwingelderveld (foto: archief gemeente Westerveld)

Toeristen en dagjesmensen weten ons volop te vinden, voelen zich welkom en komen tot rust binnen onze gemeente. De gemeente ademt een sfeer van saamhorigheid, gemoedelijkheid en rust. De vier grote kernen hebben we wat betreft toerisme en marketing gethematiseerd. We merken dat Diever, Havelte, Dwingeloo en Vledder daarop in toenemende mate worden herkend. Onze natuurgebieden en de vele andere historische en landschappelijke elementen en structuren, ons erfgoed, monumenten en de mooie dorpen, vormen belangrijke trekpleisters. We onderscheiden ons ook als gebied in Nederland waar 's nachts nog echte duisternis is en sterren goed zichtbaar zijn. De Koloniën van Weldadigheid hebben de status van werelderfgoed gekregen; als gemeente profiteren we daar volop van.

In de afgelopen jaren is de transitie naar kringlooplandbouw voltooid. Als gemeente hebben we die transitie ondersteund en begeleid. De (milieu)druk op de woon- en leefomgeving is afgenomen. Onze agrarische sector bloeit.

We zijn een dynamische, innovatieve gemeente

In de afgelopen jaren zijn grote stappen gezet op het gebied van klimaat, energie en duurzaamheid. Onze fysieke leefomgeving is aangepast op de klimaatverandering en er zijn belangrijke stappen gezet richting een energieneutraal Westerveld. Een aantal dorpen in de gemeente is energieneutraal. 15 jaar geleden is een voedselbos gerealiseerd, waar we – letterlijk – nu volop de vruchten van plukken.

Door een preventieve aanpak, en in overleg met de betrokken partijen, is het gelukt de ondergrondse drinkwatervoorraad te beschermen tegen dreigende verontreinigingen.

Er bleek behoefte te bestaan aan proeftuinen en experimenteerruimte waar nieuwe technologische innovaties worden ontwikkeld en beproefd. Als gemeente zijn we daar, in samenwerking met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, ingestapt met mooie resultaten.

In het toekomstbeeld voor 2040 komen onze vijf integrale ambities samen
1. … een bereikbaar en veilig Westerveld
2. … een bedrijvig en gastvrij Westerveld
3. … een leefbaar en inclusief Westerveld
4. … een gezond en groen Westerveld
5. … een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld

1.3.3 Werken aan de Global Goals

In 2015 heeft de Verenigde Naties 17 Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vastgesteld, die zijn geadopteerd door alle lidstaten en een belangrijke gezamenlijke agenda vormen. Ook de Nederlandse regering heeft zich verbonden aan de Global Goals. De inzet van gemeenten is nodig om de doelen te realiseren, omdat deze raken aan belangrijke opgaven voor lokale overheden zoals het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, duurzame productie en consumptie, een leefbare en veilige leefomgeving en kwalitatief en participatief bestuur. Westerveld heeft zich als 'Global Goals-gemeente' verbonden aan dit programma en handelt hier in de praktijk naar. Ook wij willen namelijk graag bijdragen aan een rechtvaardige, veilige en welvarende wereld. Daarnaast vinden we de Global Goals een heldere en bruikbare leidraad voor het ontwikkeling van beleid.

Op nagenoeg alle beleidsterreinen die door de Global Goals worden omvat staat de gemeente Westerveld voor opgaven. Via het uitvoeren van de Omgevingsvisie wil de gemeente dan ook bijvoorbeeld werken aan een goede gezondheid (GG3), betaalbare en duurzame energie (GG7), economische groei (GG 8), verantwoorde productie (GG 12) klimaatactie (GG 13),veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16). Westerveld ziet kortom verbinding met haar eigen strategische doelstellingen en neemt hierin haar verantwoordelijkheid door zich te profileren als Global Goals gemeente.

2 Gebiedskompassen

Dit hoofdstuk bestaat uit drie delen. In deel A gaan we in op de gebied overstijgende opgaven. Deel B bevat vervolgens de keuzes die voor de gehele gemeente gelden. In deel C is de gemeente ingedeeld in deelgebieden met elk eigen, gebiedsgerichte keuzes.

2.1 Gebied overstijgende opgaven

2.1.1 Relatie met de opgaven vanuit hogere overheden

Nederland staat de komende tijd voor een aantal grote opgaven. Omdat die opgaven zich niet beperken tot de grenzen van een gemeente of regio, hebben het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen afgesproken om – middels het Interbestuurlijk Programma (IBP) – samen tien grote maatschappelijke opgaven aan te pakken. Van die tien maatschappelijke opgaven hebben zes een link naar fysieke leefomgeving:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein (o.a. aanpak eenzaamheid)
6. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving (o.a. aanpak ondermijningsgevoelige gebieden en het benutten van kansen door beter digitale bereikbaarheid)

Hieronder is een overzicht opgenomen van de zes maatschappelijke opgaven en de wijze waarop Westerveld hier uitvoering aan geeft. Daarbij is tevens een link gelegd met de 5 integrale ambities uit de Omgevingsvisie.

Maatschappelijke opgave IBP	**Maatschappelijke opgave uitgewerkt in:**	**Koppeling met ambitie Omgevingsvisie**
1. Samen aan de slag voor het klimaat	Regionale Energiestrategie (RES), Warmtetransitievisie, Klimaatadaptatie,	Herkenbaar en toekomstgericht
2. Toekomstbestendig wonen	Woningbouwimpuls rijk	Leefbaar en inclusief
3. Regionale economie als versneller	Circulaire economie	Bedrijvig en gastvrij
4. Naar een vitaal platteland	Toekomstbestendige duurzame landbouw, Leader project Zuidwest Drenthe en RegioDeal Zwolle	Gezond en groen, bedrijvig en gastvrij
5. Merkbaar beter in het sociaal domein	Sportakkoord, Preventieakkoord	Leefbaar en inclusief
6. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving	Implementatieprogramma Omgevingswet, invulling 'ja, mits-benadering'	Bereikbaar en veilig

2.1.2 Relatie tussen Omgevingsvisie en overig gemeentelijk beleid

De Omgevingsvisie is het strategisch document waarin we al onze ambities op hoofdlijnen met elkaar afwegen, vanuit één overkoepelende langetermijnvisie. Er mag geen strijdigheid ontstaan tussen de Omgevingsvisie en beleidsstukken die al bestaan of nog in ontwikkeling zijn. De ambities moeten naast elkaar realistisch zijn en bijdragen aan de langetermijnvisie. Op termijn integreren we de sectorale beleidsnota's in de Omgevingsvisie. Tot die tijd vormen deze samen het regie- en afwegingskader waarmee de gemeente zorg draagt voor een goede ruimtelijke ordening, gericht op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en de vitaliteit van de gemeente.

Hieronder is een overzicht weergegeven van de relevante sectorale beleidsdocumenten.

Ambitie	**Sectoraal beleidsdocument/spoor**
Bereikbaar en veilig	Gemeentelijk Verkeer en VervoersPlan, Beleidsplan openbare verlichting, Smart mobility (Regiodeal Regio Zwolle)
Bedrijvig en gastvrij	Economisch uitvoeringsplan, Circulaire economie, Aanpak Vitale Parken, Duurzame landbouw, Recreatievisie, Dashboard Impact Toerisme (Regiodeal Regio Zwolle)
Leefbaar en inclusief	Woonvisie, Sociale Structuurvisie, Visie op de openbare ruimte (Brinq), Handboek openbare ruimte, Cultuurvisie, Beheerplan kunstobjecten in de openbare ruime, Sociaal plan eenzaamheid, Speelbeleid, Grondstoffenplan, Nota Grondbeleid
Gezond en groen	Lokaal sport- en preventieakkoord, Bomenbeleid, beleid jeugdketen, Landschapsontwikkelingsplan, transitie Nationale Parken
Herkenbaar en toekomstgericht	Erfgoedvisie, Kerkenvisie, nominatie Unesco, Warmtetransitievisie, Watertakenplan, Regionale Energiestrategie (in ontwikkeling), Nota Samenwerken aan Duurzaamheid, Energievisie

2.1.3 Relatie met het provinciaal beleid

Het ruimtelijke beleid van de provincie is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en bijbehorende Omgevingsverordening. Hierbij gaat het om gemeente-overstijgende belangen. Net als de gemeente werkt de provincie vanuit waarden en kwaliteiten: voor beide, zijn de unieke waarden leidend voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie Drenthe heeft als missie: *'het waarderen van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe passend bij deze kernkwaliteiten'.*

In de periode van 2018 tot 2030 ziet de provincie twee grote integrale opgaven:

1. <u>Adaptatie:</u>

- aan de gevolgen van klimaatverandering,
- aan de transitie naar een duurzame energievoorziening en
- voor het behoud van biodiversiteit;

2. <u>De economische structuur</u>:

- het versterken van een uitnodigend en aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Deze strategische opgaven komen ook terug in de Westerveldse Omgevingsvisie. De conclusie luidt dan ook dat de Omgevingvisies van gemeente en provincie goed op elkaar aansluiten.

De Omgevingsverordening bevat vervolgens de regels ter uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie. Deze regels hebben een verplichte doorwerking naar gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsplannen. Dit geldt niet voor de gemeentelijke Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie Westerveld kan en mag daarmee andere/hogere ambities bevatten dan de provinciale Omgevingsvisie.

Hunebed bij Diever (Foto: Marius Visser)

2.1.4 Gemeentebrede keuzes

De Omgevingsvisie bevat de gemeentelijke koers voor de fysieke leefomgeving. Bij die koers horen keuzes. Een aantal van die keuzes is te koppelen aan een concreet gebied (of plek). Zoals gezegd wordt in deel B van dit hoofdstuk ingezoomd op deze gebiedsgerichte keuzes. Er zijn echter ook keuzes die gelden voor de hele gemeente. Die keuzes lichten we hieronder toe.

1. … een bereikbaar en veilig Westerveld

a) We optimaliseren de digitale bereikbaarheid, waar dat nu nog niet afdoende voor elkaar is.

b) In Diever en Vledder laat de doorstroming van het verkeer over de N855 te wensen over. We willen een goede oost-west-verbinding door onze gemeente realiseren.

c) We gaan voor Slimme Mobiliteit (reizen met de inzet van informatie- en communicatietechnologie), omdat dit een aantrekkelijke vorm van mobiliteit is, vooral voor jongeren. Toeristen verleiden we op deze wijze bovendien om zich door onze gemeente te verplaatsen.

d) Wat betreft de gaswinning in onze gemeente blijven we ons inspannen om actief betrokken te zijn richting mijnbouwbedrijf en het ministerie. Ook willen we onze adviserende rol, dus bij de start van processen, blijven inzetten.

2. … een bedrijvig en gastvrij Westerveld

a) We bieden vestigingsmogelijkheden voor lokale bedrijven.

b) Brede welvaart is het uitgangspunt van de economische koers. De gemeente stimuleert bedrijven om hieraan bij te dragen, door het bieden van werk, maar ook door in brede zin aandacht te hebben voor hun omgeving. Circulariteit (het sluiten van de keten en het zorgen dat geen grondstoffen verloren gaan) vinden we daarbij erg belangrijk. Dit sluit aan bij de Regiodeal Zwolle, waarin circulair produceren en consumeren als een belangrijk aspect wordt gezien als aanvulling op een gezonde leefomgeving. We willen dat over 5 jaar 25% van de economische activiteit binnen onze gemeente circulair is. We verwachten dat marktpartijen hier concreet invulling aan gaan geven.

c) Wat betreft recreatie en toerisme geldt: 'kwaliteit boven kwantiteit'. Dit betekent dat we initiatieven voor verbetering van bestaande recreatieterreinen zullen ondersteunen. Ook de vestiging van kwalitatief hoogwaardige nieuwe recreatieterreinen sluiten we niet op voorhand uit. Het spreekt voor zich dat nieuwvestiging een zorgvuldige (ruimtelijke) afweging vraagt.

d) Via het project Vitale Vakantieparken werken we aan het onderwerp 'permanente bewoning'. Per park willen we tot een oplossing komen. Lopende dat project zien we binnen twee jaar graag tenminste 10 zogenaamde 'pauze-woningen' gerealiseerd als antwoord op illegale bewoning van recreatiewoningen. Voor de realisatie van deze 'pauze-woningen' kijken we nadrukkelijk naar de markt.

e) De vier grote kernen hebben we wat betreft toerisme en marketing gethematiseerd:

   i. Diever: Village of Shakespeare
   ii. Dwingeloo: Beleef de ruimte/duisternis en sterren
   iii. Havelte: Het verhaal van ijs- en oorlog
   iv. Frederiksoord/Vledder: Koloniën van Weldadigheid

f) We ondersteunen en faciliteren initiatieven die aansluiten bij deze thema's.

g) Vakantie en vrijetijdsbesteding in eigen land is populair. Daardoor is er meer behoefte aan kwaliteit en flexibiliteit in verblijfsrecreatie. We willen die ontwikkeling faciliteren, innovaties stimuleren. We zien graag dat binnen onze gemeente een passantenplek voor campers wordt gerealiseerd. We gaan ons inspannen om marktpartijen ervoor te interesseren om een dergelijke voorziening te realiseren

h) De agrarische sector is erg belangrijk voor onze gemeente. Als gemeente zien we de ontwikkelingen en volgen we de gesprekken en discussies over de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige sector. We ondersteunen die ontwikkeling en onderkennen het belang te komen tot Kringlooplandbouw in 2030. Daarom willen we de transitie in de landbouw wat betreft onze regelgeving faciliteren.

3. … een leefbaar en inclusief Westerveld

a. We zorgen dat elk dorp een plek voor ontmoeting houdt. Binnen de dorpen streven we naar clustering van maatschappelijke voorzieningen en activiteiten, zoals sport, cultuur, onderwijs en muziek. We willen tenminste twee multifunctionele locaties realiseren voor sport, muziek, culturele activiteiten en buurtactiviteiten, alsmede onderwijs. Bij dit alles is functie belangrijker dan accommodatie/locatie.

b) Wij weten dat maatschappelijke voorzieningen onder druk kunnen komen te staan. Daarom geven wij ruimte om ondersteunende commerciële activiteiten te ontplooien als dat nodig is voor een gezonde exploitatie van de betreffende maatschappelijke voorziening. Wij geven daarbij veel ruimte voor eigen initiatieven en invulling.

c) We streven ernaar de hogere voorzieningen, zoals het voortgezet onderwijs, in het centrum van de gemeente te clusteren.

d) Iedereen doet mee in Westerveld! Bij ingrepen in onze openbare ruimte hebben we altijd aandacht voor de toegankelijkheid voor fysiek beperkten.

e) Om onze voorzieningen van voldoende draagvlak te blijven voorzien kiezen we voor een daarbij passende woningbouwopgave. Indien nodig neemt de gemeente daartoe initiatief. Een afwegingskader hiervoor wordt in de omgevingsvisie nader geduid.

f) In de huidige Structuurvisie is het gebied Diever – Dieverbrug – Dwingeloo als transformatiegebied benoemd. Het betreft een gebied met een relatief grote kans op dynamiek (vanwege de nabijheid van twee van de grootste kernen in de gemeente en de aanwezigheid van doorgaande wegen en de Drentsche Hoofdvaart). De beleidslijn uit de Structuurvisie zetten we voort, met als ambitie Diever en Dwingeloo (via Dieverbrug) functioneel en fysiek meer met elkaar te verbinden. Woningbouw is één van de manieren om daaraan concreet handen en voeten te geven .

g) Voor jongeren maken we het mogelijk om in onze gemeente te blijven wonen (of hier op latere leeftijd terug te keren). Dit betekent dat we zorgen dat woonruimte voor starters aanwezig is in de vorm van sociale huurwoningen en koopwoningen in het lage prijssegment.

h) We zien daarnaast steeds meer vraag naar vernieuwende woonconcepten. Voor dergelijke concepten bieden we ruimte om te experimenteren en bij succes te bestendigen. Tiny Houses zien we hierbij als interessante optie. Ook staan we open voor een stralingsarme wijk. In beide gevallen zijn wat ons betreft marktpartijen aan zet om daarvoor concrete plannen te ontwikkelen. We gaan voor de realisatie van 15 Tiny Houses binnen 2 jaar.

i) Door decentralisatie wordt de gemeente meer en meer verantwoordelijk voor ‘beschermd wonen’ (vanaf 2022/2023) en maatschappelijke opvang (vanaf 2026). Wij ondersteunen mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in onze wijken en bieden hier geschikte voorzieningen voor.

j) Om te voorzien in de gemeentelijke eigen woonbehoefte zal meer nodig zijn dan inbreiding; op enig moment kan ook planmatige uitbreiding aan de orde komen. Wat betreft uitbreidingsmogelijkheden van de kernen, zien we rond Dwingeloo de meeste mogelijkheden. Vanwege waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie ligt dit rond Diever, Havelte en Vledder aanzienlijk lastiger.

k) In het buitengebied komen geregeld agrarische gebouwen en gronden vrij, en soms dreigt daar verpaupering. Om dit te voorkomen willen we op deze plekken ruimhartig omgaan met plannen voor wonen, maar ook recreatie, ambachtelijke bedrijvigheid, winkels met streekproducten of creatieve beroepen.

4. … een gezond en groen Westerveld

a) In veel van onze projecten is al aandacht voor biodiversiteit, maar soms vergeten we dat te vertellen. Daar gaan we mee aan de slag Daarnaast stellen we een overkoepelend biodiversiteitsplan op waarin het bevorderen van de verscheidenheid aan dieren, planten en habitats voorop staat. We leggen de verbinding met initiatieven van inwoners en ondernemers. Een aantal gemeentelijke bermen wordt ingezaaid met bloemrijke mengsels, met voorrang voor bermen langs fietspaden.

b) Vanuit de gedachte van ‘positieve gezondheid’ benaderen we gezondheid vanuit het vermogen van mensen om zoveel mogelijk eigen regie te kunnen voeren. In de fysieke leefomgeving betekent dit dat de toegang tot voorzieningen goed geregeld is en dat we aandacht hebben voor een

stimulerende omgeving (groen, natuur en cultuur), veiligheid en milieu. Onze ambities richten zich juist op deze zaken. Op deze manier werken we vanuit een brede blik aan gezondheid.

c) Wij zetten in op een veilige en gezonde school- en sportomgeving. Hier hebben we specifiek aandacht voor bij de inrichting van ons openbaar gebied.

d) Binnensportaccommodaties zijn er in eerste instantie voor gymonderwijs. Dit is een wettelijke verplichting. In totaal beschikken we over relatief veel accommodaties. Dit is mede een gevolg van de lage bevolkingsdichtheid en de grootte van onze gemeente. Draagvlak, evenwichtige spreiding en het combineren van mogelijkheden zijn belangrijke voorwaarden voor behoud van deze voorzieningen. We willen een passend buitensportareaal. Hierbij zijn (verwachte) bevolkingsaantallen, draagkracht en draagvlak, gebruik door eigen inwoners en het combineren van de voorzieningen belangrijke randvoorwaarden voor het ondersteunen en faciliteren door de gemeente. (Buiten)zwembaden dragen bij aan een gezonde sportomgeving, maar hun zwaartepunt ligt vooral op recreatief en toeristisch vlak. Voor andere maatschappelijke voorziening (zoals dorpshuizen) willen we steeds meer naar een positie van regiegemeente (ondersteunen en meehelpen mogelijk maken). Specifiek voor de dorpshuisfunctie vinden we het van belang dat ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden: het gaat om de functie, niet om de stenen. Voor een gezonde inrichting van de leefomgeving moet de milieukwaliteit goed zijn.

e) Lucht, bodem en geluid mogen geen schadelijke invloed hebben en nieuwe initiatieven mogen geen negatieve effecten hebben op onze milieukwaliteit. Wat betreft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sluiten wij aan bij de landelijke regelgeving, waarin een trend zichtbaar is van het verminderen van het gebruik van beschermingsmiddelen. We zetten de gesprekken en samenwerkingen voort die als doel hebben om duurzaamheid te bevorderen.

f) Volgens ons heeft duurzame en ecologische landbouw de toekomst. We leveren daarom een bijdrage aan een pilot die zich richt op een verminderd middelengebruik in de landbouw. In deze pilot testen boeren innovatieve spuittechnieken, het gebruik van weerbare rassen en ecologisch minder belastende producten.

g) We zien een tendens naar bewuster en duurzamer leven. Er is (collectief en/of individueel) ruimte nodig om in te kunnen spelen op die ontwikkeling. Wij ondersteunen dergelijke duurzame initiatieven en houden hier rekening mee in ons beleid.

h) Bij het ontwerp en (her)inrichting van dorpen, pleinen, parken en buitengebied willen we gebruikers uitnodigen om te bewegen, bijvoorbeeld door de aanleg van ‘ommetjes’. Bij grote ruimtelijke opgaven nemen we dit ook als onderdeel van het programma van eisen mee.

i) Wij vinden het belangrijk dat inwoners van Westerveld gebruik kunnen maken van duurzame mobiliteit. Fietsen houdt onze aandacht: van aantrekkelijke, goed onderhouden en toegankelijke fietsinfrastructuur tot het invullen van ontbrekende schakels in het fietsnetwerk. We profileren ons als dé fietsgemeente van Drenthe.

j) We voelen ons betrokken bij ongeruste inwoners over de uitbreiding van telecomnetwerken, waaronder 5G. Wel merken we op dat 5G niet een onderwerp is waar wij als gemeente over gaan; het rijk bepaalt hiervoor de regels. Wij staan dan ook op het standpunt dat er op dit moment geen aanleiding is om eigen beleid te voeren dat afwijkt van de geldende landelijke regels. Als gemeente zullen we onze oren en ogen open houden voor wat er speelt in de samenleving. Ook zullen we de ontwikkelingen in ieder geval op de voet blijven volgen.

5. … een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld

a) Erfgoed en cultuurhistorie zien we als ontwikkelkans. We geven daarom ruimte aan behoud door ontwikkeling: de herinvulling van erfgoed als dat ten dienste staat van het behoud ervan. Daarbij zullen we meedenken in kansen.

b) De gemeente herbergt veel oorlogserfgoed uit de Tweede Wereldoorlog. We zetten in op verdere beleefbaarheid van dat waardevolle erfgoed.

c) Wij werken samen met de Wageningen University & Research aan een buitengewone leerstoel ‘Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Participatieve Ontwikkeling’. Met deze leerstoel willen we antwoorden vinden op vragen over transitieopgaven, en hoe we van een gemeente als de onze, met veel cultureel erfgoed, een duurzame, levensloopbestendige samenleving maken.

d) We houden bij herinrichting van het openbaar gebied rekening met klimaatadaptatie door zoveel mogelijk groen aan te leggen en ruimte op te nemen voor waterberging, -infiltratie en –afvoer.

e) We ondersteunen lokale initiatieven rond verduurzaming, op voorwaarde dat deze passen in het gebied en zijn besproken met het dorp/de omwonenden. We vinden het belangrijk dat de opbrengsten ten goede komen aan de lokale gemeenschap, lokale ondernemers en terreinbeherende organisaties..

f) Als het gaat om verduurzaming, denken we ook aan woningen die volledig ‘offgrid’ gaan. We zien graag dat voor 2026 minimaal 10 offgrid-woningen worden gerealiseerd door inwoners/marktpartijen. Ook willen we dat in 2030 in ieder geval drie dorpen volledig energieneutraal zijn. Als gemeente verduurzamen we waar mogelijk onze gemeentelijke maatschappelijke voorzieningen. In lijn met de Samenlevingsagenda onderzoeken we de mogelijkheden voor (elektrische) deelauto’s.

g) Ook bieden we ruimte aan kansrijke, nieuwe vormen van hernieuwbare energie die een bijdrage leveren aan onze doelstelling.

h) De aanwezigheid van Defensie is belangrijk voor onze gemeente. We staan open voor de ideeën die Defensie heeft wat betreft verduurzaming van gronden en gebouwen. Deze ideeën willen we ondersteunen en faciliteren.

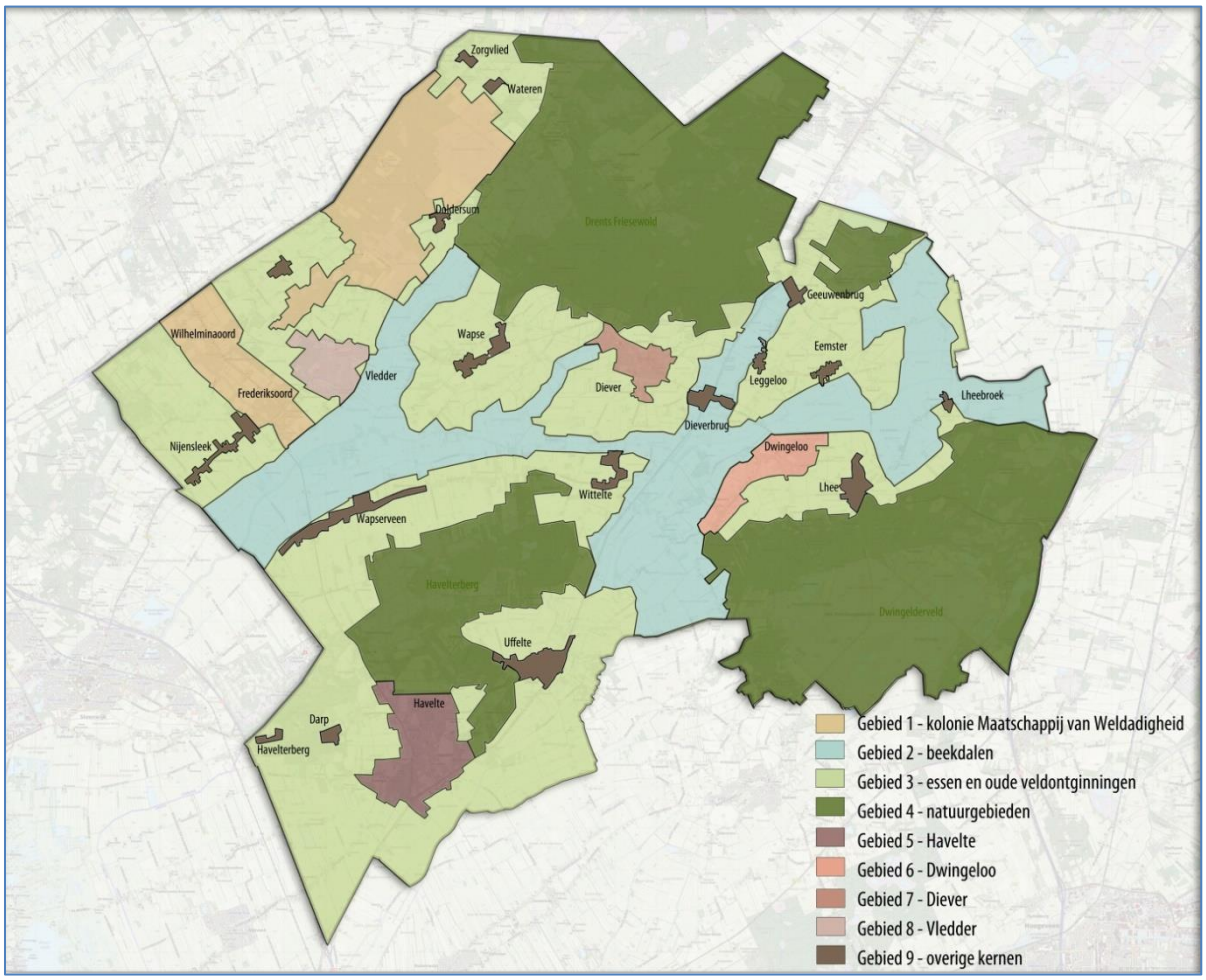
i) Duisternis en stilte behoren tot onze Unique Selling Points. Daar waar deze kwaliteiten nog volop aanwezig zijn, willen we deze behouden. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we hier rekening mee en in het Omgevingsplan nemen we mogelijk normen op.

j) Wij streven naar een afvalvrije samenleving, waarbij we afvalscheiding zo gemakkelijk mogelijk maken. We zetten in op 90% recyclebare afvalstromen in 2025 en 98% voor 2030.

2.2 Gebiedsgerichte uitwerking

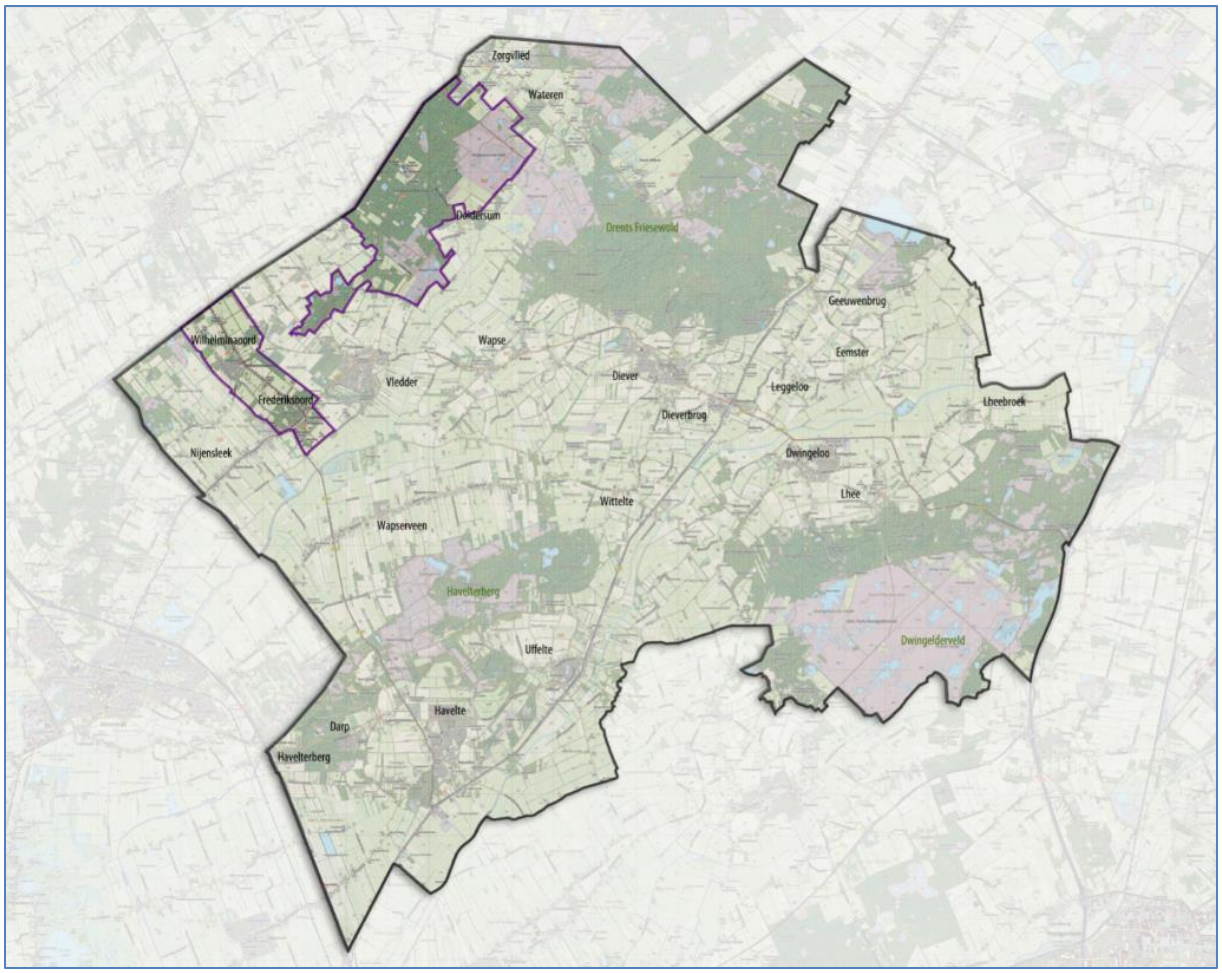
In dit deel van de Omgevingsvisie staan de gebieden centraal. Per gebied komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Allereerst wordt een korte typering gegeven van het gebied.
2. Vanuit de gebiedstypering worden de voornaamste waarden beschreven. Deze waarden vormen een belangrijke basis voor de afweging, toetsing en begeleiding van nieuwe ontwikkelingen.
3. Vervolgens wordt de hoofdkoers van het gebied beschreven.
4. Vanuit die hoofdkoers worden de gebied specifieke keuzes beschreven.

Gebiedsindeling

2.2.1 Kolonie Maatschappij van Weldadigheid

Karakter

De bijzondere historie van het gebied is bepalend voor het uiterlijke karakter. In 1818 richtte generaal Johannes van den Bosch, die gezinnen die na de Franse overheersing in armoede leefden wilde helpen, de Maatschappij van Weldadigheid op. Van den Bosch kocht in Drenthe woeste grond aan zodat de armen deze konden ontginnen. Het Landgoed 'Westerbeek' in het huidige Frederiksoord werd het bestuurlijk centrum van de Maatschappij van Weldadigheid.

De ontginningskolonie van Wilhelminaoord en Frederiksoord laat de systematische werkwijze van de maatschappij zien. Steeds werd een groot gebied ingedeeld met vaste maten van wegen, sloten, en kavels. Het waren 'vrije koloniën' waar voor de bewoners individuele hoeves werden gebouwd met wat grond erbij voor eigen gebruik. Deze lagen langs de lange hoofdassen in vaste maatvoering. De kruispunten van wegen vormden aanleiding voor de situering van verbijzonderde gebouwen met voorzieningen als school of werkplaats. De oude structuur van landgoed Westerbeek met landhuis, sterrenbos en paden bleef herkenbaar. In de tweede helft van de 19e eeuw vond schaalvergroting plaats, herkenbaar aan de grote boerderijen en boskavels. Zo is Boschoord ingevuld op het orthogonale grid dat er al lag. In Zorgvlied werd in 1823 het Instituut voor de Landbouw gesticht, dat functioneerde als opleidingsinstituut voor de Maatschappij.

De originele ruimtelijke structuur van de ontginningskoloniën is behouden gebleven en de gebieden worden nog altijd beheerd door de Maatschappij van Weldadigheid. Met uitzondering van Zorgvlied. De gronden hier werden al in 1859 verkocht.
Vanwege de nog volledig gave karakteristieken en de bijzondere geschiedenis is het cultureel erfgoed van de Maatschappij van Weldadigheid inmiddels op de voorlopige lijst Unesco Werelderfgoed geplaatst.

Frederiksoord (Foto: archief gemeente Westerveld)

Waarden

Dit zijn de waarden van dit deelgebied:

- Landschappelijk; de dragers van de identiteit van het ontginningskolonielandschap zijn:
    - de strakke, planmatige opzet;
    - uniforme bebouwing;
    - afwisseling in open en besloten delen;
    - grote bospercelen;
    - gras- en bouwland.
- In dit gebied liggen Frederiksoord en Wilhelminaoord, die zijn aangewezen als 'van rijkswege beschermd dorpsgezicht'.
- De tuinen in Frederiksoord met meer dan 700 – 800 verschillende appel- en perenrassen en de tuinen bij de tuinbouwschool met zeer diverse beplanting.
- Recreatief en economisch; dit deelgebied vormt een enorme trekpleister voor toeristen en bezoekers van buiten de gemeente en is daarmee van grote waarde voor de recreatiesector en de lokale economie;
- Erfgoed; dit deelgebied vormt als geheel een kostbaar erfgoed.

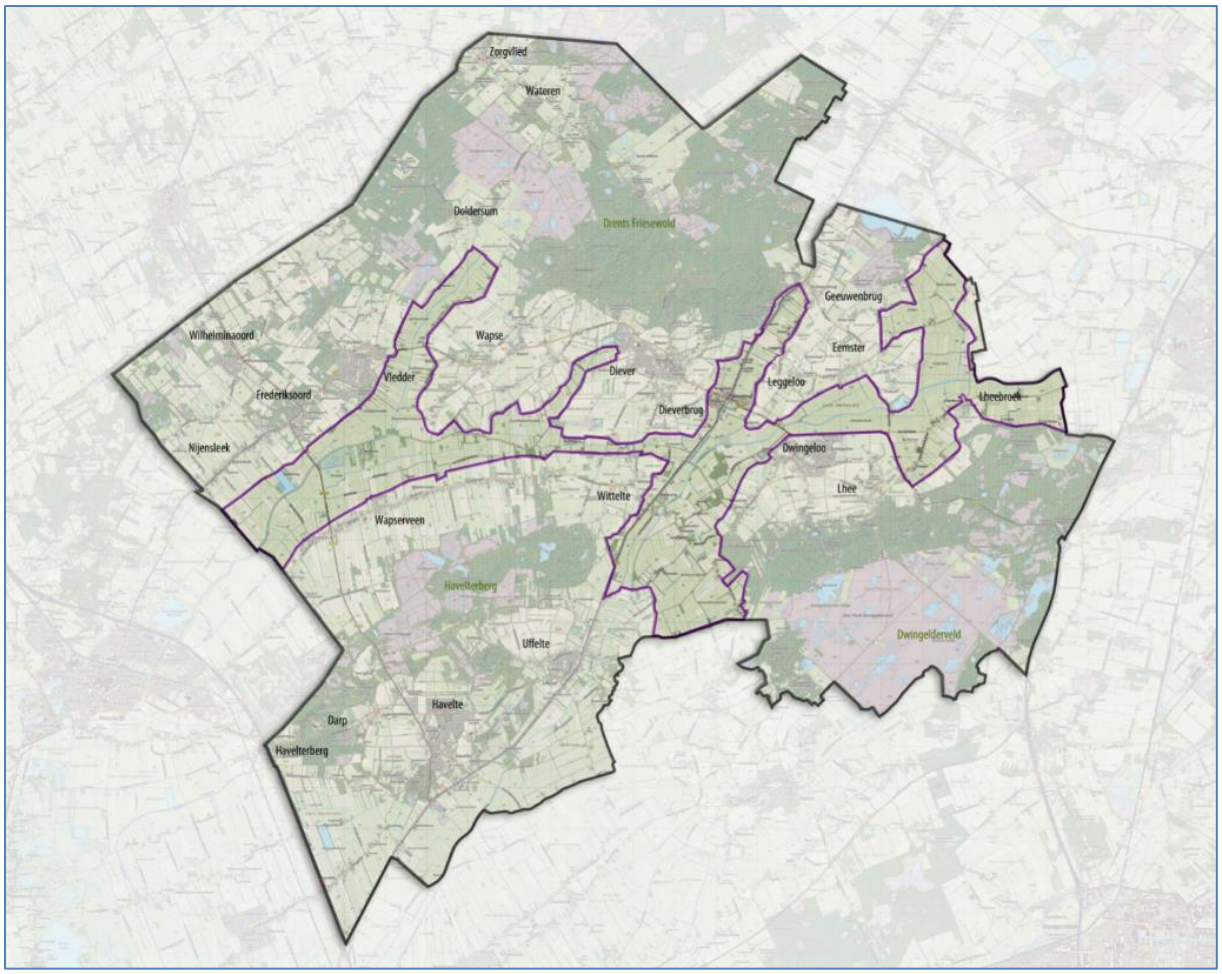
Hoofdkoers

De focus in dit gebied ligt op de ambities ‘herkenbaar en toekomstgericht’ en ‘bedrijvig en gastvrij’ Westerveld. Van belang is om de cultuurhistorische waarden duurzaam te behouden (herkenbaar en toekomstgericht) en anderzijds in te zetten op goede recreatieve voorzieningen (bedrijvig en gastvrij). Dit alles onder het overkoepelende thema: ‘behoud door ontwikkeling’. Het is onze ambitie dat ook het nabijgelegen Vledder van deze ontwikkeling profiteert.

Gebied specifieke keuzes

- Belangrijkste opgave in dit gebied is het behouden van het unieke en historische koloniegebied voor de toekomst. Bij ontwikkelingen is aandacht voor het herstellen van de herkenbaarheid in landschap en bebouwing.
- We werken samen met andere partijen om het gebied op de lijst van Unesco Werelderfgoed te zetten.

2.2.2 Beekdalen

Karakter

De laaggelegen gebieden in de gemeente zijn voornamelijk de beekdalen, die op veel plaatsen nog duidelijk herkenbaar zijn in het landschap. De beekdalen hebben een karakteristieke ruimtelijke opbouw met grenswallen die de afscheiding met het hoger gelegen veld vormen, dwarswallen voor de perceelscheidingen, openheid en een typische, opstrekkende verkaveling.

De beekdalen zijn hoofdzakelijk in agrarisch gebruik. Delen van de beekdalen zijn aangewezen als nieuw Natuur Netwerk Nederland. Door hun lage ligging zijn de beekdalen ook van belang voor de waterhuishouding in de gemeente, met name voor berging en afvoer van hemelwater.

Beekdalgebied ten zuiden van Wittelte (bron: bing.com/maps)

Waarden

Dit zijn de waarden van de beekdalen:

- Landschappelijk; de identiteit van het beekdallandschap wordt bepaald door:
    - Grootschalige openheid
    - Nauwelijks bebouwing;
    - Verdichting door houtwallen evenwijdig aan en dwars op de beekdalranden;
    - Voornamelijk in gebruik als grasland;
    - Opstrekkende verkaveling;
    - Reliëf;
- Waterhuishoudkundig; door de lage ligging in het landschap zijn de beekdalen van belang voor afwatering van hemelwater;
- Agrarisch: de beekdalen kennen gunstige omstandigheden voor de agrarische sector;
- Belevingswaarde: het gebied wordt beleefd als een rustig en open gebied.
- Het agrarische karakter van de open beekdalen met gras- en hooilanden heeft grote cultuurhistorische waarde.

Hoofdkoers

De hoofdkoers in dit gebied richt zich op de ambities ‘bedrijvig en gastvrij’ en ‘toekomstgericht’ Westerveld. De agrarische sector is sinds jaar en dag prominent aanwezig in dit deelgebied. De productieomstandigheden zijn goed. Ook voor de toekomst zetten we daarop in. Er is dan ook ruimte voor grondgebonden landbouw. Daarnaast is ruimte voor (dag)recreatieve ontwikkelingen aan de randen van het gebied (gastvrij), zoals fiets- en wandelroutes.

Gebied specifieke keuzes

Ruimte voor de agrarische sector

De beekdalen bieden vanwege de openheid ruimte voor de ontwikkeling en schaalvergroting van grondgebonden landbouw. Het gebied blijft of wordt hiervoor zo optimaal mogelijk ingericht. Dit sluit aan bij het gemeentelijk beleid van de afgelopen jaren (zoals onder andere in de Structuurvisie is vastgelegd).

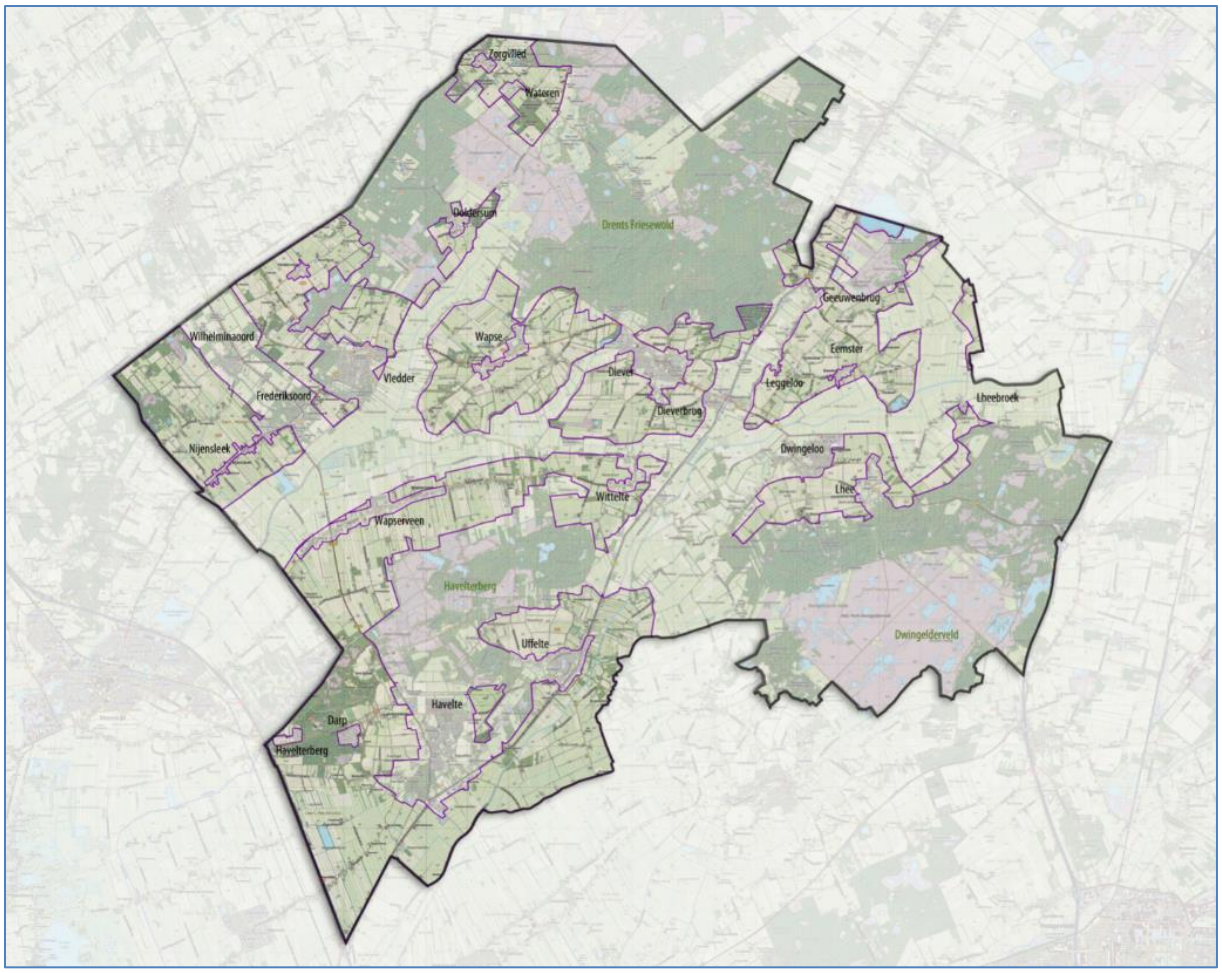
Combinatie van functies en opgaven

Naast het ruimte bieden aan agrarische activiteiten, leent dit gebied zich ook voor de opgaven ten aanzien van klimaat en energie. De beekdalen waren al zoekgebied voor het bergen van water. Op enkele plekken in de beekdalen en bij enkele dorpsranden zien wij kansen voor relatief kleinschalige vormen van duurzame energieopwekking in het kader van de Regionale Energiestrategie. Koppeling aan andere maatschappelijke opgaven, nieuwe verdienmodellen, lokaal eigenaarschap en versterking van ruimtelijke kwaliteit zijn daarbij voorwaarden.

Bij nieuwe ontwikkelingen vinden we dit van belang:

- We geven in dit deelgebied de prioriteit aan de agrarische, bedrijfsmatige waarde. We willen in dit gebied waar mogelijk de aanwezige landschappelijke waarden en belevingswaarden behouden.
- Ontwikkelingen zijn welkom als we ze landschappelijk en milieutechnisch kunnen inpassen. Duurzaamheid vinden we daarbij erg belangrijk. We moeten goed omgaan met onze bodem om landbouw op een duurzame en verantwoorde manier te laten plaatsvinden. Daarom zoeken we samen met onze agrariërs naar samenwerkingen om duurzaamheid te bevorderen.
- Ontwikkeling van niet-agrarische functies die ruimtebeslag vragen én die milieugevoelig zijn kan aan de randen van het gebied en onder de voorwaarde dat dit agrarische activiteiten niet belemmert.
- Nieuwe functies in vrijkomende agrarische gebouwen zijn mogelijk. Ongewenste versnippering van agrarische cultuurgronden is hierbij een aandachtspunt. Ook mogen er hierdoor geen beperkingen ontstaan voor de bestaande bedrijfsfuncties in de omgeving.
- Om zuinig om te gaan met de ruimte die we hebben gaan combinaties van functies voor enkelvoudige functies. In dit gebied gaat het om combinaties van functies op het gebied van klimaat (waterberging), energie, natuur/biodiversiteit en landbouw.

2.2.3 Oude veldontginningen

Karakter

Dit deelgebied bestaat uit de oude gronden, voornamelijk zijn dit essen, veldontginningen en (delen van) veenrandontginningen. Het karakter van het gebied is wisselend. Van grote open agrarische landschappen naar kleinschalig esdorpenlandschap en wegdorpen.

Passend bij het wisselende karakter is ook de variatie aan gebruik van dit gebied. Naast akkerbouw en grasland bestaan in dit gebied ook de functies natuur en recreatie. Enkele delen van dit deelgebied maken onderdeel uit van het nieuwe Natuur Netwerk Nederland.

Waarden

Dit zijn de waarden van de oude veldontginningen:

- Landschappelijk;
    - Het landschap van de veldontginningen wordt getypeerd door:
        - overwegend open, plaatselijk verdicht met bosjes, houtwallen en singels;
        - in gebruik als bouw- en grasland;
        - percelering afhankelijk van ontginning en ruilverkaveling;
        - bebouwing voornamelijk langs ontginningsassen.

    - De identiteit van het essenlandschap wordt bepaald door:
        - Openheid op de es; het ontbreken van bebouwing en beplanting
        - Begrenzing door houtwallen en bosrestanten aan de esranden
        - Gebruik als bouwland
        - Aanwezige reliëf en steilranden
    - Waarden van wegdorpenlandschap hebben betrekking op:
        - afwisseling in open en besloten delen;
        - voornamelijk in gebruik als bouw- en grasland;
        - opstrekkende verkaveling.
- Economisch: in dit deelgebied is sprake van een menging van functies, er zijn agrarische bedrijven in akkerbouw en veeteelt, maar ook recreatiebedrijven en er zijn reguliere woningen, dit maakt het gebied in economisch opzicht interessant, doordat er kansen zijn om functies aan elkaar te koppelen;
- Belevingswaarde: het gebied wordt beleefd als kleinschalig en authentiek, dit is met name de combinatie van dorpen en het omliggende landschap.

Hoofdkoers

Deelgebied 'Oude veldontginningen' komt globaal overeen met het gebied dat in de voormalige structuurvisie is aangewezen als 'verwevingsgebied' voor de functies landbouw, natuur en recreatie. De hoofdkoers van het beleid voor dit gebied blijft ongewijzigd: landbouw, natuur en recreatie kunnen zich gelijkwaardig ontwikkelen. Bestaande functies en ontwikkeling daarvan staan op de eerste plaats.

De hoofdkoers in dit gebied richt zich daarom op meerdere ambities, namelijk:

- 'bedrijvig en gastvrij' vanwege de combinatie landbouw/toerisme;
- 'bedrijvig en gastvrij' vanwege de beleefbare natuur;
- 'herkenbaar' vanwege het authentieke karakter;
- 'groen en gezond' vanwege de nabijheid van dorpen;
- 'bereikbaar en veilig' vanwege de infrastructurele verbindingen tussen dorpen en voorzieningen die door dit gebied lopen.

Gebied specifieke keuzes

Combinatie van functies

Schaalvergroting van (agrarische) bedrijven is in dit gebied moeilijk te realiseren. Dit als gevolg van de kleinschalige eigendomssituatie, de aanwezigheid van waardevolle essen, de nabijheid van andere (milieugevoelige) functies én de nabijheid van natuurgebieden. Daar waar kansen liggen, willen we deze faciliteren. Ontwikkeling van agrarische bedrijven zal naar verwachting met name plaatsvinden door functieverandering of functieverbreding, bijvoorbeeld met de verkoop van lokale producten. Duurzame landbouw is hier zeker kansrijk, evenals kleinschalig en biologisch boeren..

In het gebied liggen agrarische gronden die binnen de doelbegrenzing van het Natuur Netwerk Nederland vallen. De realisatie van het Natuur Netwerk Nederland vindt hier idealiter plaats door extensivering van de landbouw in vormen als agrarisch natuurbeheer en biologische landbouw. Boerderijen waar dit niet lukt krijgen een andere passende functie, bijvoorbeeld wonen of kleinschalige verblijfsrecreatie.

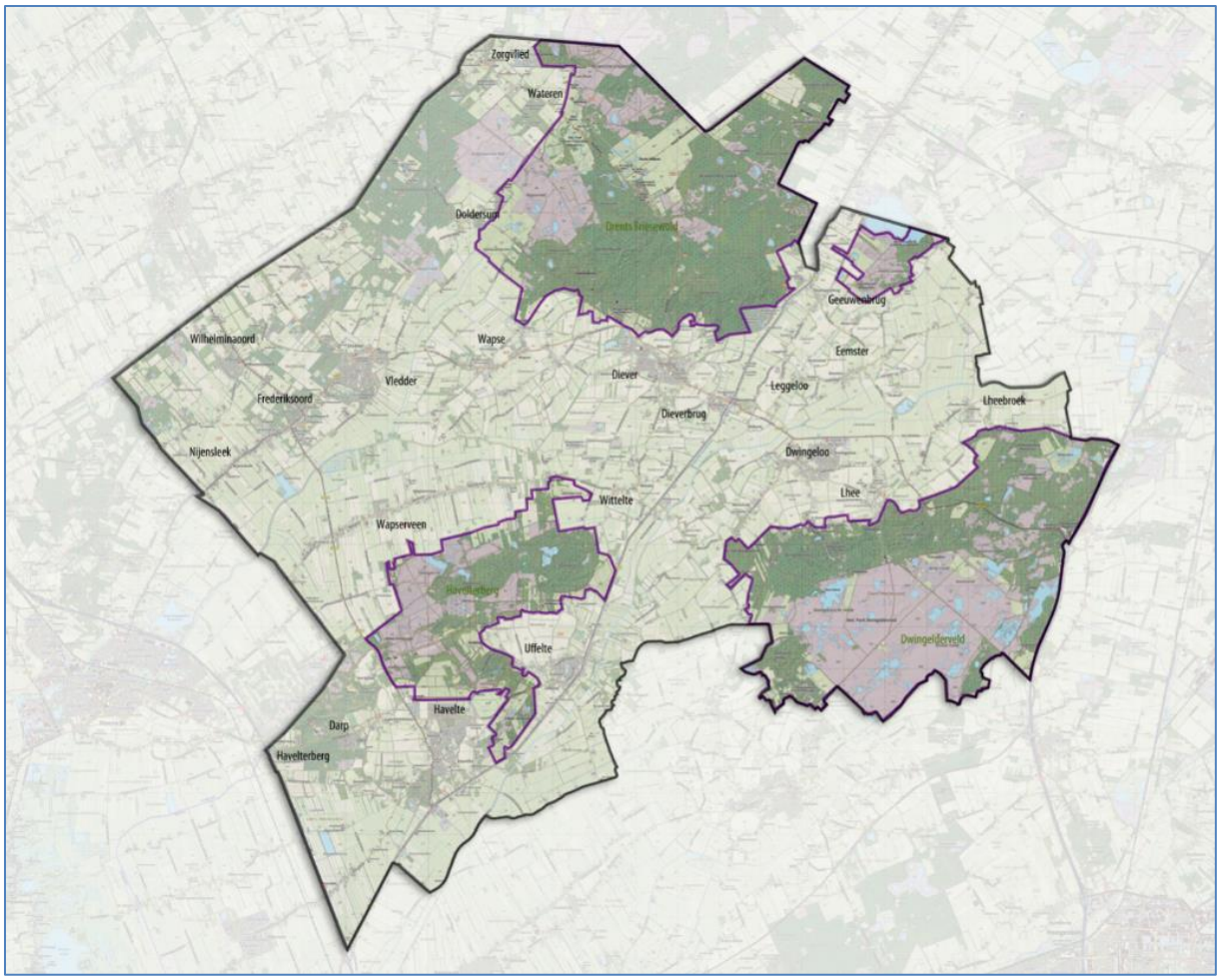
Beleefbaarheid

Tot slot, omdat dit deelgebied grenst aan bijna alle kernen, vinden we het belangrijk om dit deelgebied vanuit de kernen zo toegankelijk en uitnodigend mogelijk te maken - waar dat nog niet het geval is. Dit sluit aan bij de gemeentebrede ambitie om bewegen te stimuleren. Daarnaast vinden we het kleinschalige en authentieke landschap belangrijk om te behouden, zeker als er allerlei ontwikkelingen in het gebied zijn. Bebouwing moet altijd passen bij de omgeving.

Bij nieuwe ontwikkelingen vinden we dit belangrijk:

- We ondersteunen functieverandering of functieverbreding van agrarisch bedrijven waar dit nieuwe kansen oplevert en de waarden over eind blijven.
- In dit gebied is ruimte voor een innovatieve en dynamische recreatieve sector.
- Ontwikkelingen, onder andere ten aanzien van opwek van duurzame energie, mogen geen afbreuk doen aan de beleefbaarheid en herkenbaarheid van het authentieke, kleinschalige landschap. Vanwege de variatie in het gebied bieden we hierin maatwerk.
- Gebiedsontwikkeling nabij dorpen wordt bij voorkeur gecombineerd met een functie die uitnodigt om te bewegen.

2.2.4 Natuurgebieden

Karakter

Dit deelgebied bestaat uit de onontgonnen zandgronden. Dit zijn drie delen met als basis de drie grote Natura 2000-gebieden met heidegebieden en bosgebieden; het Dwingelderveld, het Drents–Friese Wold en het Holtingerveld. .

Het Dwingelderveld en het Drents-Friese Wold zijn daarnaast aangewezen als Nationale Parken.

Waarden

- Landschappelijk; zoals hiervoor vermeld kunnen twee typen gebieden worden onderscheiden: heide en bos.
    - Overeenkomstige identiteitsdragers zijn:
        - nauwelijks bebouwing
        - voornamelijk natuurfunctie
        - aanwezigheid van vennen.

    - De specifieke identiteitsdragers van de heidegebieden zijn:
        - afwisseling in open en besloten delen;
        - geen duidelijke richtingen;
        - plaatselijk bos.
    - De specifieke identiteitsdragers van de bosgebieden zijn:
        - sterk verdicht;
        - loof- en naaldhoutbos;
        - strakke blokvormige percelen.
- Recreatieve waarde: natuur werd als één van de vijf belangrijkste waarden van de gemeente genoemd tijdens de campagne Westerveld Natuurlijk. De natuurgebieden zijn voor zowel inwoners als bezoekers van de gemeente belangrijk. Door de aanwezigheid van unieke natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden vormen deze gebieden de motor achter de recreatieve sector.
- Natuurwaarden: het gaat hier om specifieke ecosystemen die kenmerkend zijn voor het Drents plateau: heide, bossen en vennen.

Hoofdkoers

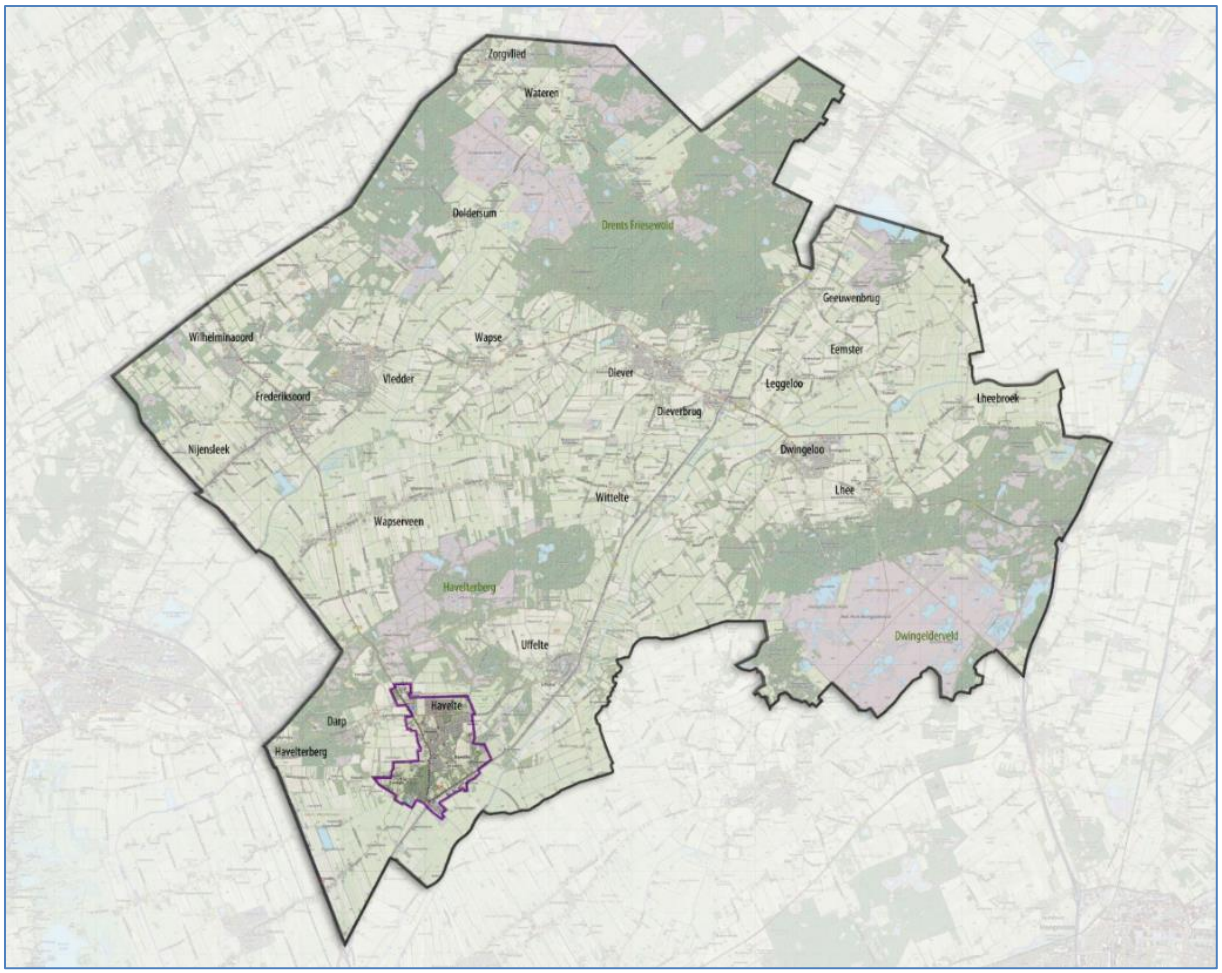
De gemeente zet in dit deelgebied de natuurwaarden en het toeristisch recreatief medegebruik op de eerste plaats. Dat betekent dat de gemeente in dit deelgebied de ambities 'gezond en groen' en 'bedrijvig en gastvrij' centraal zet. De ambitie 'gezond en groen' richt zich op het in stand houden van het groen en de biodiversiteit in het gebied. De ambitie 'bedrijvig en gastvrij' richt zich op het toegankelijk maken en houden van de gebieden waardoor de natuur beleefbaar is voor inwoners en toeristen. Het is de kunst om tussen deze ambities te balanceren.

Gebied specifieke keuzes

Om de balans te behouden, zijn functies naast natuur in deze gebieden beperkt mogelijk. Verder is het samen optrekken met natuurbeherende organisaties van belang om te bepalen welke mogelijkheden er zijn.

Voor bestaande recreatieve functies geldt als uitgangspunt dat deze kunnen worden voortgezet en dat recreatiebedrijven, indien wenselijk (en/of noodzakelijk) voor het voortbestaan van het bedrijf, kwalitatief mogen uitbreiden. Voor de uitbreiding worden voorwaarden gesteld met betrekking tot een goede landschappelijke inpassing. Tevens kan het bedrijf bij uitbreiding aantonen dat de natuurwaarde van het gehele gebied in hoofdzaak niet wordt aangetast. Nieuwe recreatieve bedrijven mogen alleen in de randen van het gebied worden ontwikkeld. Voor nieuwe functies wordt een bijdrage in de verbetering van de kernkwaliteiten van het landschap gevraagd.

2.2.5 Havelte

Karakter

Havelte is een voorzieningendorp met, naast de functie wonen, een grote diversiteit aan voorzieningen. In 2020 telde het dorp 3.775 inwoners.

Het oude dorp Havelte is ook vanwege de cultuurhistorie zeer waardevol en kent vier beschermde dorpsgezichten. Bepaalde delen van de kern Havelte zijn in 1969 aangewezen als beschermd dorpsgezicht. In de toelichting van de betrokken Ministeries wordt met name de verscheidenheid van het gebied geroemd en de aanwezigheid van de (net als in Dwingeloo) zeldzame binnenes of –weide. Ten zuiden van Havelte bevinden zich twee hunebedden.

Waarden

- Rijke cultuurhistorie met o.a. vier beschermde dorpsgezichten
- Open en groene ruimtes binnen het dorp
- Historie op veel plaatsen zichtbaar
- Mogelijkheid tot waterrecreatie
- Breed winkelaanbod
- Goed voorzieningenniveau
- Inwoners zijn sterk betrokken op elkaar en de natuurlijke omgeving
- Actief verenigingsleven

- Aanwezigheid van Defensie is belangrijk voor Havelte
- Belangrijke uitvalsbasis richting Holtingerveld
- Economische waarde vanwege bedrijventerrein aan de Oeveraseweg
- Gunstige ligging tussen Meppel en Steenwijk en op een paar autominuten vanaf de A32

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte (BrinQ, 2018).

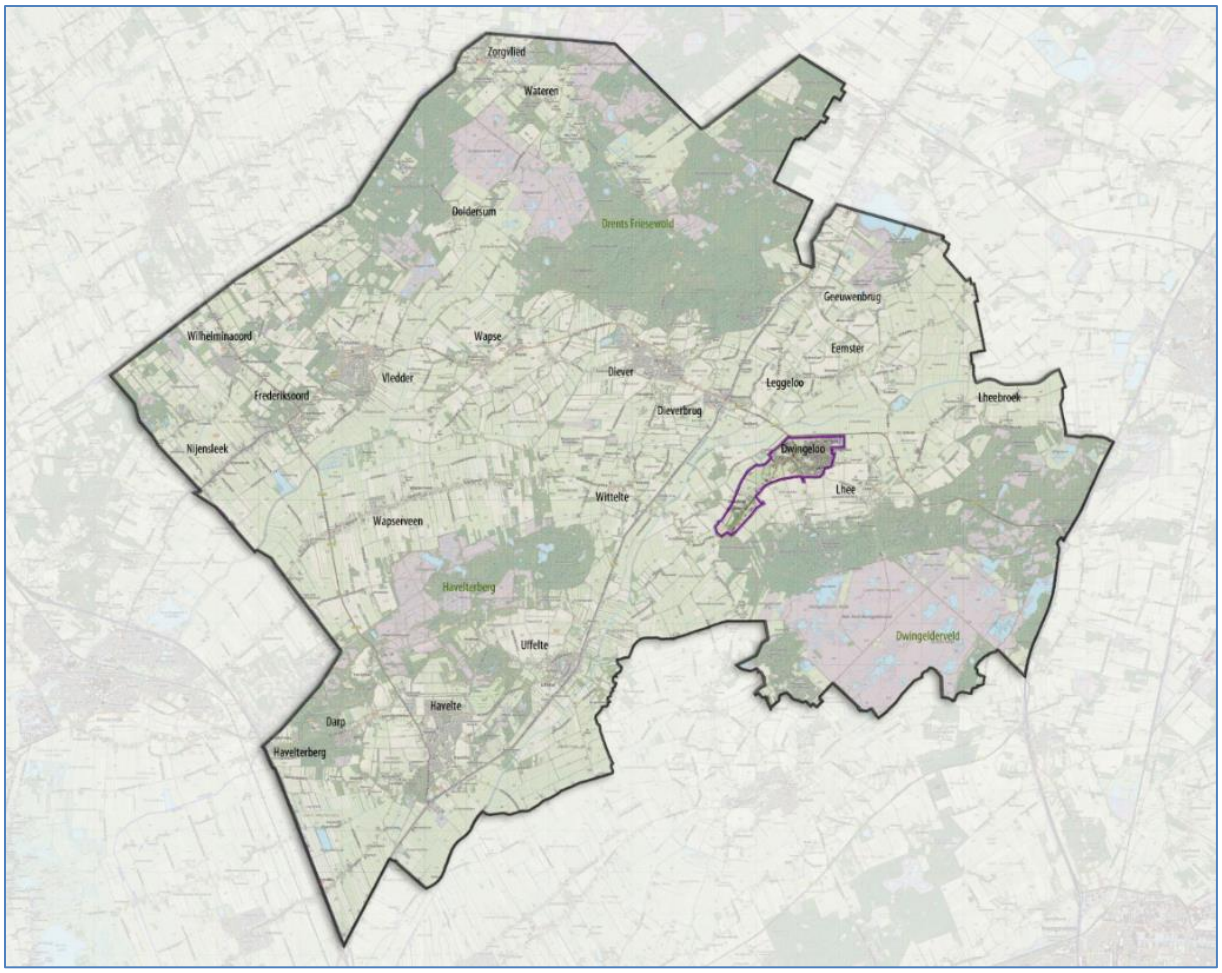

Hunebed nabij Havelte (Foto: archief gemeente Westerveld)

Koers voor Havelte

- We zien in Havelte kansen in bedrijven die op zoek zijn naar een aantrekkelijke landschappelijke locatie. De vestiging van dergelijke bedrijven willen we faciliteren.
- De dorpsgemeenschap Havelte heeft een Dorpsvisie ontwikkeld. Uit die Dorpsvisie 'Hart voor Havelte' is het Ruimtelijk Actieplan Havelte voortgekomen. De komende tijd gaan we door met het uitvoeren van het Actieplan.
- Havelte kent een breed en actief verenigingsleven met diverse voorzieningen. We maken ons sterk om die voorzieningen voor het dorp te behouden.
- Evenementen (op het Piet Soerplein) dragen bij aan de (recreatieve) aantrekkelijkheid van Havelte. We bieden daarvoor meer ruimte.
- We maken ons sterk voor meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.
- We zetten ons in voor het behoud van het bestaande winkelaanbod in Havelte.
- Vanuit toerisme en recreatie willen we de unieke recreatieve waarde van Havelte, namelijk de geschiedenis van de ijstijd en meer recent de Tweede Wereldoorlog, extra benutten.

2.2.6 Dwingeloo

Karakter

Dwingeloo is een voorzieningendorp met, naast de functie wonen, een grote diversiteit aan centrale voorzieningen. Op 1 januari 2020 telde het dorp 2425 inwoners exclusief omliggende buurtschappen.

De brink is aangewezen als ‘beschermd dorpsgezicht’. De bescherming omvat niet alleen de historische brink, maar ook een deel van de Entingheweg en het gebied binnen de Brinkweg waar zich een typische Drentse ‘binnenweide’ bevindt. Naast een aantal grote panden die een horecabestemming hebben, staan rond de brink een aantal herenhuizen en statige, monumentale boerderijen. Ook het voormalige gemeentehuis valt op; in een neostijl gebouwd in de zuidoosthoek van de brink. Veel panden hebben zoals hiervoor gemeld de status van rijksmonument.

Dwingeloo in breder perspectief (Bron: bing.com/maps)

Waarden

- Veel groen in het dorp
- Toeristisch aantrekkelijk
- Hoge kwaliteit van de openbare ruimte, in het bijzonder rond de brink/beschermd dorpsgezicht
- Brede middenstand en horeca
- Cultuurhistorisch waardevol dorpscentrum
- Actief verenigingsleven, veel sportvoorzieningen
- Cultuurhistorisch waardevolle landgoederengordel (Entinge, Batinge en Oldengaerde)
- De brink als belangrijke plek voor ontmoeting en activiteiten

Koers voor Dwingeloo

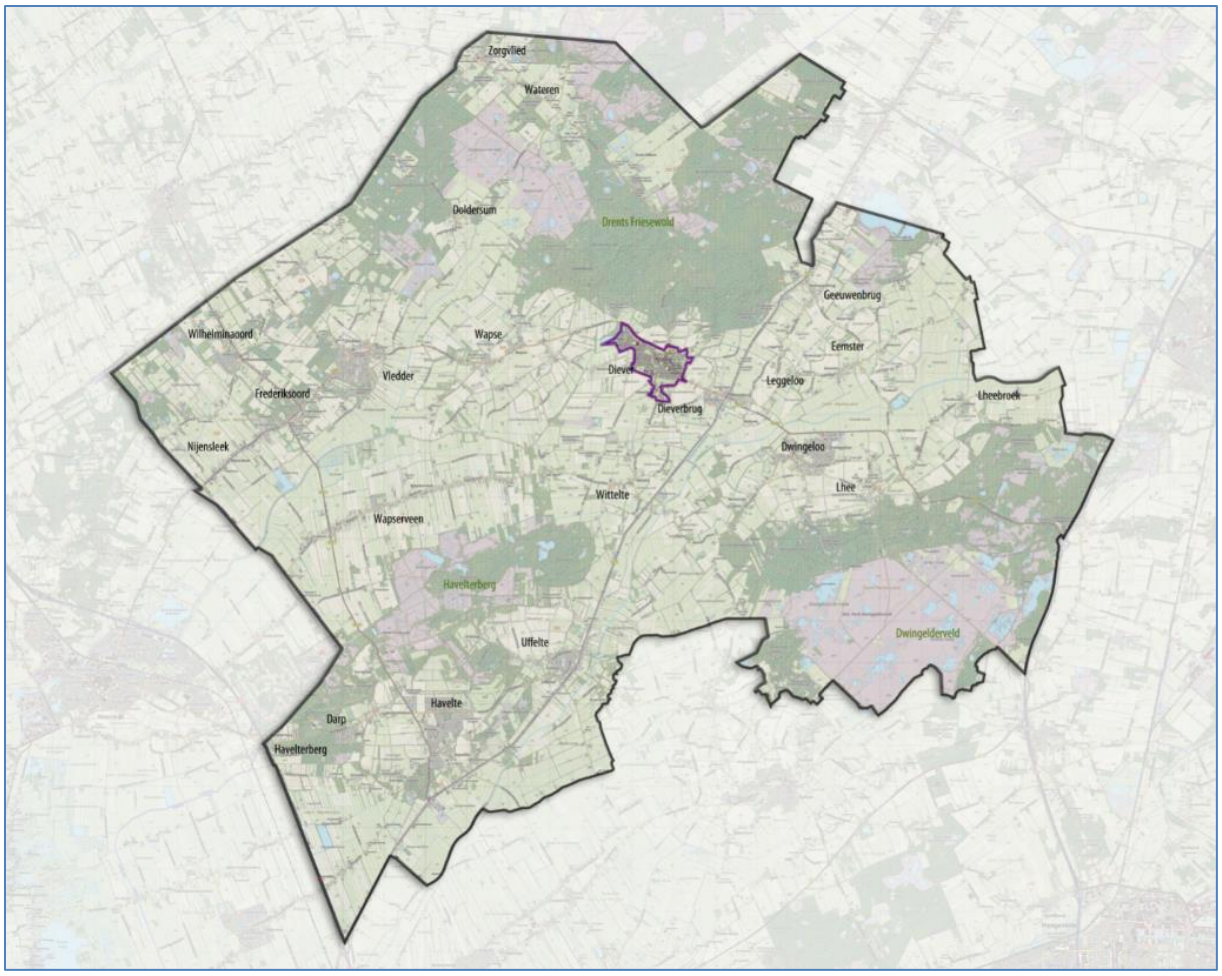
- Dwingeloo is als een hotspot voor toerisme. We zien hier de eerste aanzetten van de verbinding van diverse toeristische functies. Deze koers willen we faciliteren. Ook willen we de unieke recreatieve waarde van Dwingeloo, namelijk de beleving van duisternis en sterren, extra benutten.
- De verbinding tussen het dorp Dwingeloo en het Nationaal Park is erg belangrijk en willen we verder verbeteren. We zijn blij met het feit dat Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe het Planetron in gebruik hebben genomen en zien op dat vlak grote kansen.
- Op het gebied van nieuwbouw zien wij kansen in een beperkte uitbreiding van hoge kwaliteit.

- Enkele jaren geleden is een Dorpsvisie opgesteld. Samen met Dwingeloo willen we werken aan de uitvoering daarvan. Hieronder een aantal voorbeelden:
    - Vrijkomende bestaande gebouwen kunnen geschikt worden gemaakt voor speciale doelgroepen zoals ouderen, aangepast wonen of midden- en kleinbedrijf.
    - We zetten ons in voor voldoende ontmoetingsplekken voor jongeren. Ook faciliteren we initiatieven voor jeugdactiviteiten. Samen met de organisatoren willen we zoeken naar mogelijkheden om welzijn te bevorderen en overlast te voorkomen.
    - Er ligt een duidelijke link tussen Dwingeloo en Astron/Lofar. We zullen initiatieven ondersteunen die leiden tot een sterkere verbinding. We denken bijvoorbeeld aan een experimentele kenniswerkplaats of het opzetten van een netwerk van zzp'ers op het gebied van high tech.
    - Er is behoefte aan een meer gevarieerd toeristisch aanbod, gericht op de beleving en in combinatie met het historisch erfgoed. We ondersteunen daarom initiatieven die hier een bijdrage aan leveren.
    - Dwingeloo wil zich meer profileren als kunstdorp, zo blijkt uit de Dorpsvisie. Wij vinden dat passend en ondersteunen initiatieven op dat vlak.
- Dwingeloo kent een breed en actief verenigingsleven met diverse voorzieningen. We maken ons sterk om die voorzieningen voor het dorp te behouden.

Dwingeloo (Foto: Marius Visser)

2.2.7 Diever

Karakter

Het dorp Diever (circa 2.700 inwoners) is een oorspronkelijk es- of brinkdorp. Bijzonder aan het dorp Diever zijn de twee brinken: de kleine brink in het centrum waaraan het voormalige gemeentehuis (provinciaal monument), het Schultehuis en de Pancratiuskerk (beiden rijksmonument) liggen. Aan de ontsluiting tussen de Bosweg en de Groningerweg ligt de grote brink. Hier ligt de historische openbare begraafplaats met o.a. oorlogsgraven van het Gemenebest en ligt het marktterrein met daarop een historisch lijkwagenhuisje.

De hoofdverbindingen lopen door het historische centrum. Het dorp ligt ten zuiden van het Drents-Friese Wold en vormt de entree tot dit Nationaal Park. Ten noorden van Diever ligt een hunebed. Aan de zuidzijde ligt Oldendiever, het oudste gedeelte, dat nog het kenmerkende karakter van een oorspronkelijk essendorp heeft.

Diever (Foto: Marius Visser)

Waarden

- Entree voor het Nationaal Park het Drents-Friese Wold
- Rijke cultuurhistorie, tot uitdrukking komend in o.a. de authentieke brinken en karakteristieke bebouwing in en rond het centrum
- Rijk verenigingsleven
- Aanwezigheid school voor Voorgezet Onderwijs (Stad en Esch)
- Grote gemeenschapszin
- Shakespearetheater (met nationale aantrekkingskracht)
- Toeristische trekpleister
- Uitvalsbasis voor allerhande evenementen en (sport)activiteiten
- Langs bijna alle invalswegen naar het centrum vormt de boombeplanting een groene verbinding met het buitengebied; brinken fungeren daardoor als groene knooppunten
- Stad en Esch als brede ontmoetingsplek met allerlei activiteiten en voorzieningen

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte (BrinQ, 2018).

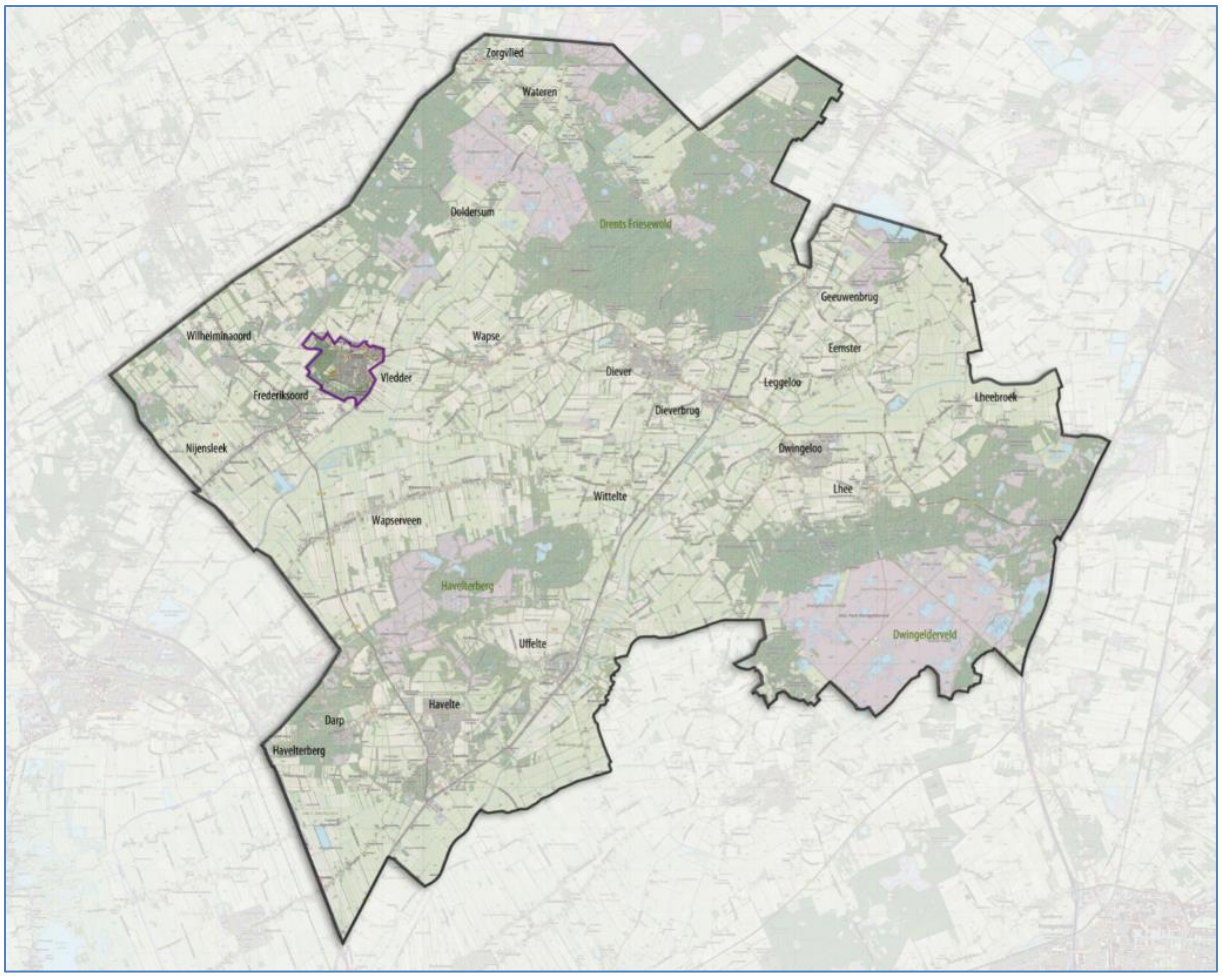
Diever: entree naar het Drents-Friese Wold (bron: bing.com/maps)

Koers voor Diever

1. In het Visiedocument brinkenplan 'Diever op Dreef' zijn de gemeentelijke ambities voor (de openbare ruimte van Diever helder neergelegd. De komende jaren willen we samen met het dorp stappen zetten op deze punten:
   a) Een veilige verkeerssituatie creëren
   b) Bijdragen aan een gezonde leefomgeving
   c) Recreatie en toerisme in Diever bevorderen
   d) De beleving met behulp van de cultuurhistorie vergroten
   e) Een klimaatbestendige inrichting maken

   Deze vijf punten (en de uitwerking in concrete doelstellingen (zie hst. 3 Brinkenplan) geven concreet invulling aan de vijf integrale ambities die de kapstok vormt van deze Omgevingsvisie.
2. Diever heeft de potentie om verbreding te zoeken in de toeristische functies. Deze recreatieve verbreding willen wij faciliteren. Ook willen we de unieke recreatieve waarde van Diever, namelijk Diever als 'Village of Shakespeare', benutten.

2.2.8 Vledder

Karakter

Vledder (circa 2.000 inwoners) kent, net als vele andere Drentse brinkdorpen, een lange geschiedenis. Belangrijke landmark is de Johannes de Doperkerk.

Het dorp breidde zich na 1850 in oostelijke richting uit. De kern bestaat uit twee brinken, Grote en Kleine Brink, beiden begroeid met eiken, met ertussen het voormalige gemeentehuis. Aan de noordwestrand van het dorp staan nog enkele barakken van het vroegere werkkamp Vledder.

De algemene begraafplaats ligt buiten het dorp. Het oudste gedeelte heeft een hoge cultuurhistorische waarde, inclusief het baarhuisje en het lijkwagenhuisje.

Johannes de Doperkerk Vledder (Foto: archief gemeente Westerveld)

Waarden

- Rust, ruimte en fraaie natuurgebieden dichtbij
- Kruisbrink (grote en kleine brink)
- Gevarieerd winkelbestand
- Grote sociale cohesie
- Breed voorzieningenniveau
- Toeristisch aantrekkelijk, onder andere door de musea
- Vledder vormt door haar voorzieningen een goede uitvalsbasis voor bezoekers van de voormalige kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte (BrinQ, 2018).

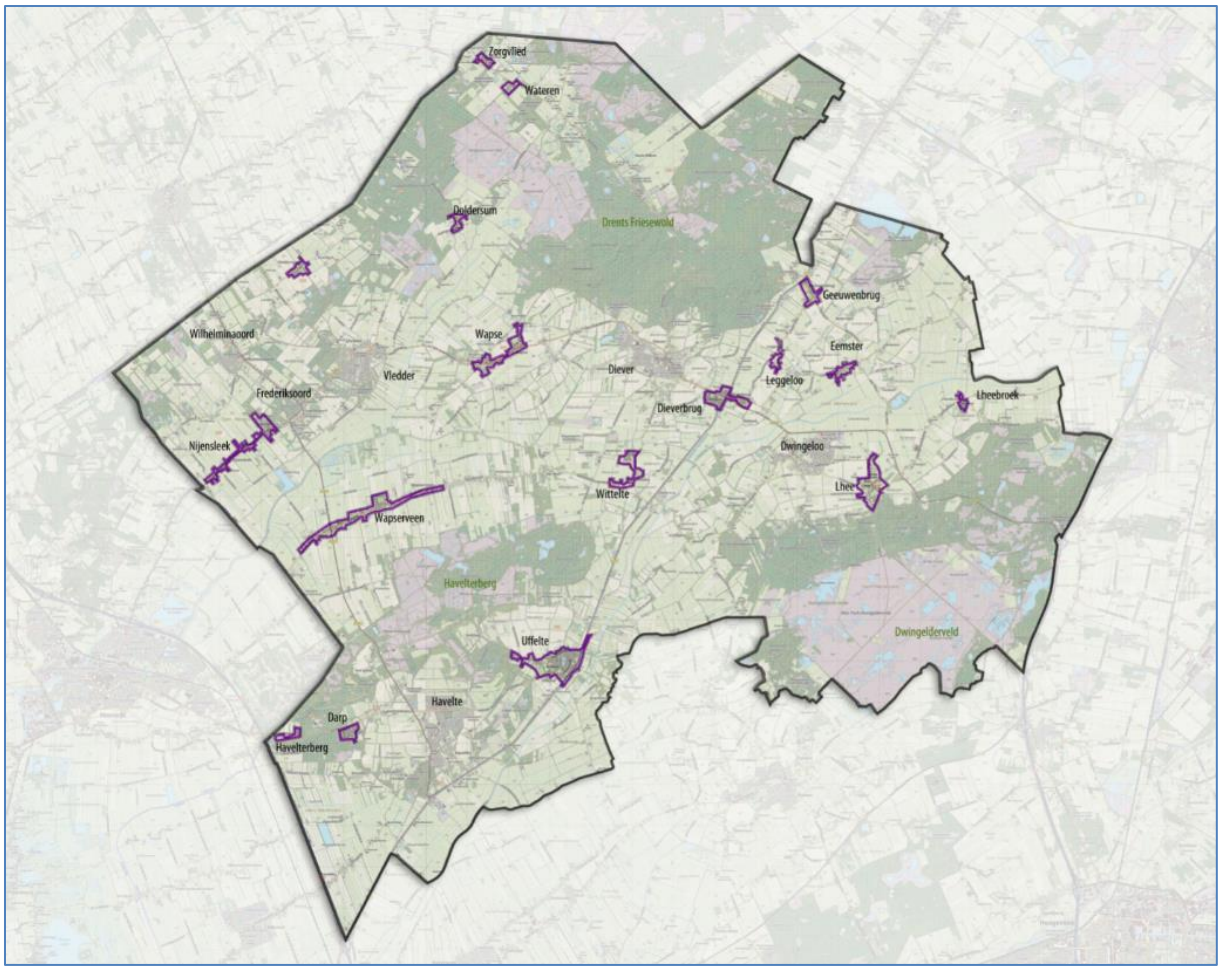

Impressie Vledder (bron: bing.com/maps)

Koers voor Vledder

- Samen met het dorp willen we de kernwaarden behouden en de aantrekkelijkheid van Vledder verder vergroten. We zien in dat kader kansen wat betreft de aspecten kunst, cultuur en de centrale ligging ten opzichte van de drie omliggende natuurgebieden. Ook willen we de unieke recreatieve waarde van Vledder, namelijk nabijheid van de Koloniën van Weldadigheid, benutten.
- In Vledder is de sociale samenhang op verenigingsniveau het sterkst. Er is sprake van onderlinge verbondenheid en bereidheid er samen de schouders onder te zetten. Op het niveau van de dorpsgemeenschap als geheel is de sociale samenhang kwetsbaarder. We ondersteunen het dorp bij initiatieven om de brede sociale samenhang te behouden en te versterken.
- We zijn van mening dat in Vledder een zelfstandige dorpshuisfunctie moet blijven.
- Het doorgaande verkeer door Vledder is al jaren een aandachtspunt. De drukke doorgaande weg leidt tot verkeersonveilige situaties. Zoals eerder al aangegeven in de Omgevingsvisie willen we een goede oost-westverbinding door de gemeente realiseren..
- We zetten in op versterking van het toeristische aanbod. Met name zien we kansen in het versterken van de verbinding tussen Vledder en de Koloniën van Weldadigheid.
- We zijn content met het brede winkelaanbod in Vledder en willen dit graag voor het dorp behouden. We kiezen daarbij een faciliterende rol.

2.2.9 Overige kernen

Karakter

De gemeente Westerveld kent een groot aantal dorpen en buurtschappen. Ieder dorp is uniek, kent zijn eigen geschiedenis en heeft daardoor een eigen identiteit ontwikkeld. Grofweg zien we – naast de voorzieningendorpen Diever, Havelte, Dwingeloo en Vledder – twee typen dorpen in onze gemeente.

1. <u>Woondorpen</u>

Rustig, groen en landelijk wonen in fraaie authentieke dorpen met een belangrijke rol voor gemeenschapszin en zelfredzaamheid. Voorzieningen zeer kleinschalig aanwezig, bijvoorbeeld een rijdende winkel of gastouder. De centrale voorzieningen elders zijn bereikbaar door buurtbus en leerlingenvervoer.
Tot de woondorpen worden gerekend: Boschoord, Doldersum, Frederiksoord, Havelterberg, Leggeloo, Lhee, Lheebroek, Oldendiever, Oude Willem, Wateren, Wittelte en Zorgvlied.

2. Dynamische dorpen

Dynamische dorpen liggen qua omvang tussen de woondorpen en de voorzieningendorpen in. Naast de woonfunctie zijn er nog een paar voorzieningen aanwezig zoals een (door de gemeente ondersteund) dorpshuis of een basisschool. Of ze hebben een strategische ligging ten opzichte van bepaalde dynamische locaties. Voor voorzieningen zoals hoger onderwijs of grotere winkels moeten de inwoners het dorp uit.
Tot de dynamische dorpen worden gerekend: Darp, Dieverbrug, Eemster, Geeuwenbrug, Nijensleek, Uffelte, Vledderveen, Wapse, Wapserveen en Wilhelminaoord.

Waarden

Voor specifieke waarden per dorp wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte (BrinQ, 2018).

Dieverbrug (Foto: Marius Visser)

Koers voor de overige kernen

- Omdat ieder dorp uniek is vinden we maatwerk erg belangrijk. Dit betekent dat we samen met de dorpen kijken waar de behoeften liggen en hoe we daarin als gemeente kunnen faciliteren. Een aantal dorpen heeft (in eigen beheer) een Dorpsvisie opgesteld. Die Dorpsvisies kunnen dienen als leidraad.
- Het 'dorpse en groene karakter' van onze kernen is een belangrijke pijler van onze woonkwaliteit. Het behouden van de ruimtelijke kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een belangrijk uitgangspunt.
- Voor het goed functioneren van een dorp is het belangrijk dat er voldoende ruimte voor ontmoeting is. We willen ons ervoor inzetten om deze voorziening voor de kernen te behouden.
- We willen de aantrekkelijkheid van de dorpen vergroten door ruime(re) mogelijkheden te bieden voor werken aan huis.

- In alle dorpen is ruimte voor (beperkte) woningbouw. Wat betreft woningbouw in de overige kernen kiezen we voor een vraaggestuurde aanpak. We juichen eigen initiatief toe, bijvoorbeeld om het eigen huis aan veranderende woonwensen of familiesamenstelling aan te passen. Ook experimenteel en exclusief wonen is mogelijk, zoals in de vorm van collectief particulier opdrachtgeverschap.
- Naast deze visie formuleren we een visie op de voorzieningen in onze dorpen, die te beschouwen is als een nadere uitwerking van deze Omgevingsvisie wat betreft de ambitie 'Een leefbaar en inclusief Westerveld'.
- We stimuleren initiatieven vanuit de dorpen die als doel hebben de sociale betrokkenheid en de leefbaarheid te verbeteren. Ook initiatieven op het gebied van collectieve verduurzaming worden door ons gestimuleerd.